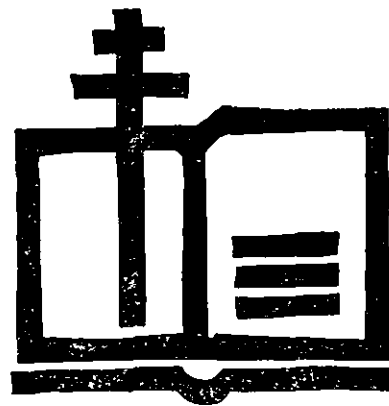

Slovo

Ročník II. • Číslo 7-8

31. APRÍLA 1970

Zaväzujúce spomienky

Kto spomína, nezabúda. Celý tento rok, bude nám rokom spomienok, čo nám dáva príležitosť, aby sme nezabúdali na to, čo sa stalo pred 25 rokmi.

Ladislav Porjes, v knihe „Josele a ti ostatní“, o tých strašných dňoch pred 25 rokmi píše: „Ale krv už netiekla. Stala v kalužiach. Prestiaknutá zem ju odmietala vpijať. Polovka na ľudskú zver ustala“. Sloboha, ťažko zaplattená, bola drahou každému jednému z nás. A tieto spomienky z týchto dní ostali a sú pre každého z nás výstrahou, poučením — ale aj zaväzujú.

Mal som 17-ročného syna, — spomína veriaci mojej farnosti. Pri prechode fronty, za našou dedinou bol sklad munície nemeckej armády. Keď ustupovali, nestačili ju so sebou zobrať. Podložili nálož, ktorá muníciu rozniesla po celom okolí. Mnohé z nich však ostali neporušené. Jedná z nich, tarasnica, dostala sa do rúk môjho syna Michala. Bol mladý, nerozvážny. Spolu s kamarátmi, začal ju rozoberať v jednom dome. Vybúchla. Na mieste ostal mŕtvý s roztrhaným telom.

Kto spomína, nezabúda. Na tieto udalosti spomíname v týchto dňoch, aby sme nezabúdali, ako ťažko prichádzala k nám sloboda pred 25 rokmi. Koľko nevinnej krvi bolo preliatej, či už doma, alebo na fronte, koľko vdov, sirôt, oplakávalo svojich blízkych.

A práve tieto spomienky nás zaväzujú, aby sme aj dnes, po 25-tich rokoch, počínali si statočne — vo viere, láske, ale najmä vo svojej práci pre dobro nás všetkých, pamätajúc na slová, napísané na pamätníku v Osvienčime: „Chceš sa im pomstiť? Nedopuť vojnu!“

O. FRANTIŠEK DANČAK

Z OBSAHU:

— Liturgický kalendár

Dr. E. Korba pokračuje v cykle Svetlá vlasti osobnosťou sv. Vojtecha

Úvahy k časovým problémom duchovného života napísali: P. Meluš, Dr. J. Mastiliak, prof. Dr. J. Michal, o. J. Ďurkán, L. Hučko, Dr. J. Bubán, T. Fedorenko a iní.

Reportáž na pokračovanie T. M. Raslavického o pápežovi Jánovi XXIII. a sochárovi G. Manzú

— J. Krajňák píše o osudoch, „božieho dobrodruha“ Vítu Larigaudiea

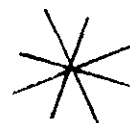
— V novej rubrike Z dejín našich farností zoznamujeme s historiou farností Bardejov.

— Dr. P. Rusnák spomína na svoju činnosť v odboji

— Výňatky z pastierskeho listu o. ordinára J. Hirku

— Správy zo života Cirkvi vo svete a u nás

— Rubriky Naša mládež, Knihy a Kultúrne rozhľady

Liturgický kalendár

- 3. mája **Nedeľa slepého.** (Sk 16, 16–34; Jn 9, 1–38)
- 8. mája **Sv. Jána, ap. a evanjelistu**
- 10. mája **Nedeľa sv. Otcov** (Sk 20, 16–18; Jn 17, 1–13)
- 11. mája **sv. Cyrila a Metoda**
- 14. mája **sv. Izidora, mučenika**
- 17. mája **Zaslanie Sv. Ducha** (Sk 2, 1–11; Jn 7, 37–52; 8, 12)
- 18. mája **Svätodušný pondelok a Sv. Trojice**
- 21. mája **sv. Konštantína a sv. Heleny**
- 24. mája **1. nedeľa po Duch. sv. Všetkých svätých** (Žid 11, 33–12; 2; Mt 10, 32–33; 37–38; 19, 27–30, Hl. 8)
- 28. mája **Sviatok Eucharistie**
- 31. mája **2. nedeľa po Duchu sv.** (Rim 2, 10–16; Mt 4, 18–23, Hl 1)

Sv. Atanáz Veľký

Tento veľký svätec a patriarcha narodil sa v Alexandrii roku 328. Bol prenasledovaný, ale nepremôžený. V svojom rodisku bol arcibiskupom 46 rokov. Už ako diakon bojoval proti bludom na prvom nicejskom sneme. Pre vernosť k zásadám nicejského snemu a na podnet ariánov bol päťkrát vo vyhnanstve po dobu 25. rokov.

Jeho 46. ročné účinkovanie je nekrvavým mučenictvom za vieru. Bol vynikajúcim učencom Cirkvi. Zomrel roku 373 v Alexandrii. O tomto veľkom učencovi a svätcovi sa hovorí, že kto nájde jeho učenie a nemá pri sebe papier, nech si na odev napíše jeho učenie, aby ha nezabudol. Výročie jeho smrti pripadá na deň 2. mája.

P. M. M.

Dvoje krídla povznáša človeka nad pozemské veci: úprimnosť a čistota! Úprimnosť zmýšľania a čistota srdca!

T. Kempný

SVETLÁ VLASTI

Divame sa na svet a život pohľadom našich svätcov

V. SV. VOJTECH

Pri zamyslení sa nad životom a dielom svätého biskupa a mučenika Vojtecha, zmocňuje sa nás zvlášť silné presvedčenie o hlboké a krásnej priťažlivosti jeho povolania ku kňazskému stavu. Keď sa okolo r. 951 narodil na libickom hrade zlickému vojvodcovi Siavnikovi a jeho žene Stěezislave, bol určený k svetskému stavu. Bolo to dôstojné a samozrejme želanie rodičov a môžeme predpokladať, že z úprimnosťou rodičovského srdca vedeli neskôr zmeniť toto určenie — najmä po Vojtechovej veľmi ťažkej chorobe — do úplne opačného smeru tým, že ho zasľúbili duchovnému stavu.

Na dvore magdeburského arcibiskupa Adalberta dostáva sa mu veľkého intelektuálneho rozľahu ale aj veľmi citeľnej otcovskej starostlivosti. Nie je nezaujímavé všimnúť si, že Vojtechovi životopisci nezabúdajú uviesť jeho „chlapčenských žartov“, dokonca priznávajú, že „keď sa vrátil do Čiech, spočiatku sa oddával svetským radovánkam.“ Iste, že jeho kňazské povolanie dozrievalo pomaly kým dorástlo a rozvinulo sa do výšky veľkňazského úradu a koruny mučeníckej smrti.

Bol svedkom smrti prvého pražského biskupa Detmara a stal sa tým, ktorý po ňom preberá riadenie pražského biskupstva. Prevzal ho s náročnou zodpovednosťou, ale aj za vážnych okolností v preťažkých dňoch, ktoré zťažovali výkon jeho arcipastierskeho úradu. Sú to známe fakty, ktoré môžeme doplniť poukazom na hlbokú ľudskú Vojtechovu osobnosť, na šľachetné civilizačné a kultúrne snahy, ktorým dal živý výraz zriadením břežnovského benediktinského kláštora v r. 993. Apoštolská horlivosť vyznieva z jeho zápalistého úsilia upevniť kresťanstvo v Čechách predovšetkým v ľudských srdciach. S podobnou a nezmenšenou horlivosťou dobrého apoštola prechádza neskôr Moravou, Slovenskom, Uhorskom a Poľskom.

Dvakrát pod tlakom nadmieru ťažkých okolností opúšťa svoj arcipastiersky úrad. Netuší po vznešenej sláve veľkňazskej moci, ale po samote a odlúčení. S obdivuhodnou pokorou podriaďuje sa najvyššej cirkevnej autorite. Musíme opravdu veľmi ľudsky pochopiť aj to, že pri jeho druhom návrate z Ríma, keď sa dozvedá, že na rodnej Libici boli vyvraždení jeho drahí, bolo veľmi bolestne zasiahnuté jeho šľachetné srdce. Odchádza do Poľska a v r. 997 s vernými spolupracovníkmi Radimom a Benediktom pristupuje k náročnej christianizačnej misii u pohanských Prusov. Tu jeho mučenícka smrť dovŕšila nepopísateľne preukazný zmysel Vojtechovho kňazského povolania, ktoré z lesku a sily kňazského, pozdšie aj biskupského svätenia, sa zdvihlo do výšok, ktoré Božia Prozreteľnosť vyhradila svätcom — mučeníkom. A z týchto žiarivých vrcholov nebeského oslavenia svieti nam dodnes ako príklad úctyhodný a povzbudzujúci.

Nedaleko Bardejova leží známe pútnické miesto Gaboltov so studienkou sv. Vojtecha. Vraj sa tu zastavil sv. Vojtech a posilnil prameňom čistej vody na svojej ceste do Poľska. K tomuto pôvabnému miestu v lete rudi prichádzajú početní a zbožní pútnici oboch našich obradov z celého Bardejovska. Touto krátkou spomienkou na milý kút rodného kraja uzatváram náš pohľad na svätca, ktorý svojou neodolateľnou kňazskou osobnosťou a apoštolsky horlivým zápalom má byť aj pre nás príkladom, duchovným prameňom čistej vody, ktorá povzbudivo posilňuje i nás na našej životnej ceste.

„Vtedy sa rozšíri medzi nami kráľovstvo Kristovo, keď svet natoľko pokročí vo vývoji, že bude vojnu nenávidieť ako pekló.“

(Biskup Dr. O. Prohászka)

V Matúšovom evanjeliu čítame vážne upozornenie: „Neviete v ktorú hodinu príde Syn človeka.“ (24, 22), Starý muž, mladý môže, hovorí naše múdre porekadlo a apoštol národov nám tiež varovne pripomína: „Tu nemáš stáleho bývania“ (Žid. 13, 14), Vo všetkom pamätaj na koniec a na to, ako obstoíš pred najväčším sudcom, pred ktorým niet tajnosti, ktorého nemožno usmieriť darmi a ktorý si nevšima výhovorky, ale bude „súdiť podľa spravodlivosti.“ (Iz 11, 4).

Buďme k sebe prísnejší a náročnejší! Neodpušťaťme si ani malé previnenia! Čo nás môže tešiť v živote i v hodine smrti? Dobré skutky a čnosť žirot!

M. P.

MIESTO PRE SRDCE

— Skutočnosti neohraničené veľké, neohraničené malé, neohraničené vzdialené v čase nepozná presne ani veda.

— Boh, ktorý je nekonečný v každom rozmere a všetko je uňho iné ako vo svete, bol by tiež iba Veľký Neznámy, keby nebol prišiel medzi nás.

— Kristus nám bezprostredne priblížil Boha. On poznal všetku pravdu svetov, nemýlil sa v žiadnom svojom podujatí. Môžeme sa s istotou spoliehať na Jeho ľudský životný projekt. Pozná nás dôverne, prežil náš život, pozná bolesti i krásy ľudského údely. S láskou nás vyzýva, aby sme sa od Neho učili.

— Plány Božieho kráľovstva počítajú s tým, že duch evanjelia sa bude uplatňovať vo svete prostredníctvom každého kresťana. Kristus tvrdí, že každý z nás je pre posväcovanie srdca, aby ľudia, ktorí prechádzajú našim osudom, videli naše dobré skutky a oslavovali Otca, ktorý je na nebesiach (Mt 5, 16).

— Keď zlyhávame, keď duchovný ale aj hmotný priestor

nášho pôsobenia nie je osvetlený jasom duší, potom narastá zlo.

— Pri čítaní v tlači o zločinoch, hrozných vraždách, násilníkoch a zvrhlosti, o počte rozvodov a počte umelých potratov, o rozbitých rodinách a utrpení detí, mali by sme cítiť okrem úzkosti a smútku aj pocit viny, lebo stav našej duše nevytvoril posväcujúcu atmosféru okolia. Lebo, keby sme boli mali čisté srdce, boli by sme sprístupnili a vyprosili viac milosti pre tých, ktorí takto trpia. Lebo sme nedovoľili Kristovi viac cez nás pôsobiť.

— Spomeňme si, ako Boh počítal spravodlivých pred zánikom Sodomy. Každý jednotlivec bol potrebný do množstva statočných, ktoré by vyvážilo zlo mesta. Aj dnes čaká Boh, kde umiestnime naše srdcia, za čím pôjdeme vo svojom najhlbšom vnútri. Každého z nás Pán potrebuje do počtu dobrých, aby mohol pozhŕnať túto rodinu, túto obec, toto mesto, tento národ, túto zem.

P. Meluš

MÔŽU BYŤ ŽENY KŇAZMI?

Je nepopierateľnou skutočnosťou, že Božský Spasiteľ vyhlásil rovnosť ľudí pred Bohom. U Boha nieto „prijmánia osôb“.

Svätý Pavol preto napísal: „Vierou v Ježiša Krista všetci ste synmi Božími. Všetci, ktorí ste boli pokrstení v Krista, Krista ste si obliekli. A niet už medzi Vami ani Žida ani Gréka, ani otroka ani slobodného, ANI MUŽA ANI ŽENY, lebo všetci ste jedno v Kristu Ježišovi.“ (Gal 3, 26–28).

Na druhej strane zdá sa, že táto rovnoprávnosť všetkých v Cirkvi Kristovej je ťažko negovaná faktom, že v Cirkvi katolíckej sa polovici ľudstva, ženám, upiera účasť na aktívnom kňazstve Kristovom, na učiteľskom, pastierskom a kňazskom poslaní. Je to tak v skutočnosti, *de facto*, je to tak i podľa cirkevného práva, *de iure*. Žena nemôže slúžiť Službu Božiu, nemôže sviatostne rozhrášovať... Nie je tu podstatne porušovaná základná rovnoprávnosť i ženy pred Bohom? Je to tak správne aj podľa Božieho práva, *de iure divino*? Je to tak nutné?

Táto otázka sa natískala do úvah najmä za Druhého vatikánskeho snemu, keď bolo vyzdvihnuté všeobecné kňazstvo veriacich, proklamované kniežatom apoštolov sv. Petrom v prvom liste: „Aj vy, ako živé kamene, budujte sa v duchovný dom, vo sväté kňazstvo, aby ste prinášali duchovné obete, ľubežné Bohu v Ježišovi Kristovi!“ (2, 5).

Veľký teológ Yves Congar vyjasnil všeobecné kňazstvo veriacich, *osobné*, v pomere k jedinému Veľkňazovi, ktoré je rovnako spoločné všetkým, mužom i ženám, a rozlíšil ho od kňazstva spoločenského a sociálneho, vyhradeného povoláním mužom. (Vid': Le Concile au jour de jour. Troisième session. Paris, Cerf 1965, Dodatok).

„Každému z nás dostalo sa milosti PODĽA MIERY, AKOU NÁS OBDAROVAL KRISTUS... On ustanovil jedných za apoštolov, druhých za prorokov, iných za evanjelistov, niektorých za pastierov a učiteľov, aby náležite pripravovali svätých na dielo služby, totiž na budovanie tela Kristovho...“ (Ef 4, 7–12).

V poslednej dobe sa píše i v cirkevnej tlači, že Svätý Otec mieni v blízkej budúcnosti vyhlásiť svätú Katarínu zo Sieny a svätú Teréziu z Avily za „Cirkevných učiteľov“.

Hovorilo sa a písalo aj o ženských klerikoch v staroveku a stredoveku.

Ale aj podľa sv. Pisma (1 Kor 14, 34...; 1 Tim 2, 11...) ako aj podľa stálej praxe Cirkvi hierarchické právomoci sa udeľovali len mužom; rozhrášovali a Službu Božiu — omšu slúžili len muži.

Že len muži sú schopní prijať sviatosť kňazského svätenia, zakladá sa NA POZITÍVOM PRAVE BOŽSKOM (*de iure divino positivo*). Kristus Pán povolal len mužov k apoštolátu. (Ludwig OTT, Grundriss der Dogmatik, 7. vyd. 1965, str. 548).

Prečo tak Syn Boží urobil? — Nie je vecou nás ľudí to ospravedlňovať, nakoľko to urobil ten, ktorý ako Pán neba a zeme, rozdáva svoje dary, „ako chce“ (Por. 1 Kor 12, 11; Rím 12, 3; Ef 4, 7). Iste mal svoje najlepšie dôvody — a my ich môžeme tušiť.

Jednako radi by sme aj v tej veci nahliadli hlbšie. Krásne vysvetlenie podáva v monotematickom čísle 1/1970, venovanom „Ženám vo svete“, časopis MISSI (str. 20–21):

Jediný spôsob, ako si vec trochu vyjasniť, je poukázať na súvzťažnosť dvojakej prítomnosti Kristovej: vo Vtelení a v Eucharistii.

Boh chcel, aby sa Večné Slovo vteliť do lone ženy bez mužskej účasti. Je to nenormálne podľa plánu ľudských realít. Ježiš má matku, ale nemá otca. To je nerovnosť. Má proti tomu protestovať nejaké „maskulinistické“ hnutie?

Aby sa Boh vteliť, vyžadoval súhlas, *Áno* ženy. Nič nevyžadoval od muža. Vtelenie sa uskutočnilo so súhlasom jedine ženy, Najsvätejšej Panny Márie.

Tak isto Boh chcel, aby eucharistický Kristus bol zverený jedine kňazstvu mužov. Boh si žiada súhlas, premenovanie *Áno* muža; nič tu nežiada od ženy.

Tak ako nemôžeme plne vysvetliť, prečo sa Vtelenie uskutočnilo s ženou, ale bez muža, tak isto nemôžeme vysvetliť, prečo eucharistický Kristus prichádza činnosťou mužov, bez žien. Vtelenie skrze Materstvo Máriino, Eucharistia skrze kňazstvo mužov — apoštolov. Dvojaký čin Boží, ktorý dáva mužovi a žene ich diel!

Boh nepodal vysvetlenie o týchto dvoch bodoch. On *koná*. Božie gestá sú *mocnejšie ako slová*. Teológovia a teoložky majú uvažovať, aby z toho vyvodili závery, varujúc sa jednako, aby neuplatňovali feminizmus alebo maskulinizmus tam, kde jedni i druhé skončia „ako anjeli v nebi“. Ale zatiaľ sú na tom lepšie ženy, lebo bez Márie by nebolo ani Krista ani mužského kňazstva.

Ale niekto povie: Kristus Pán neustanovil ženy za kňazov z ohľadu na sociologické prostredie vtedajších čias!

Aký výsmech! Či bolo vtedy nejaké sociologické prostredie, aké dovoľuje, aby sa Boh narodil z panny? Či panenské zrodenie Kristovo nekladlo otázku oveľa ťažšiu ako kňazstvo, ktoré by Kristus bol udelil ženám, ak by bol chcel — počínajúc svojou matkou a ženami, ktoré ho nasledovali, alebo u ktorých býval, ako u Marty a Márie?

Pre konkrétne veci života, ba aj pre závažné otázky sociálne, ako bolo otroctvo, a pre otázky politické, ako bola rímska okupácia v Izraeli, Kristus prijímal sociálne prostredie okolo seba — a nič viac. Ale v otázkach, týkajúcich sa Boha a jeho Posolstva Kristus nikdy neváhal postaviť sa proti „sociologickému prostrediu“, ak bolo treba, aj za cenu nebezpečenstva života. Tak sa to stalo práve, keď išlo o sviatosť Eucharistie. Zástup Židov, neschopných pochopiť jeho eucharistické zámery („Kto je moje Telo a pije moju Krv...“) bol pobúrený až tak, že Krista obviňoval z bláznovstva. Ak by sa bol Kristus rozhodol udeliť sviatosť kňazstva ženám ako mužom, nebol by zaváhal pred nijakým prostredím!

Aj pri odpovedi na otázku, či môžu byť ženy kňazmi, treba dbať na zásadu, ktorú zdôraznil veľký pápež Leo XIII. v encyklike o jednote Cirkvi (*Satis cognitum*, 29. júna 1896): „Preto treba obrátiť celú úvahu na to, čo sa naozaj stalo, a skúmať nie, akým spôsobom by Cirkev jednou byť mohla, ale ako ju jednou *chcel mať ten, ktorý ju založil*.“ (Denzinger, 3302. resp. 1954).

Dr. Ján Mastiliak

Vážnosť ako čnosť

Vážnosť nie je pýcha, slávosť, ale prirodzená čnosť, ktorá sa môže stať dokonca aj čnosťou nadprirodzenou. Vieš čo je čnosť? To je trvalá schopnosť dobre jednať. Možno ju získať usilovnosťou, snahou, preto sa nazýva aj čnosťou získanou. Keď konáme dobro z lásky k Bohu, hovoríme tomu čnosť nadprirodzená a nadprirodzenen záslužná, pravda, ak sme v milosti posväcujúcej čiže bez ťažkého hriechu. Pretože túto náklonnosť k trvalému konaniu dobra získaváme s milosťou posväcujúcou, čiže sa nám s ňou vlieva, nazývame ju aj čnosťou vliatou.

Byť dobrým a to po každej stránke je čnosť. Byť dobrým, znamená byť aj vážnym. Teda aj vážnosť môže byť čnosťou a my si práve ukážeme kedy je to možné.

Vážným môže byť človek múdry ak je zároveň skromný, láskavý a ochotný. Vážným môže byť predstavený keď k svojim podriadeným je spravodlivý a uznávaný, priateľský a úprimne otvorený. Vážným môže byť starček i starinka, ak sú múdri. Vážným môže byť mladík ak je skromný, úctivý a ohľaduplný. Vážným môže byť aj dieťa, ktoré miluje svojich rodičov a k ostatným sa chová zdvorilo, vďačne a poslušne.

Teda vážnym môže byť každý kto je spravodlivý, svedomitý, pravdomilný, ochotný, úctivý stručne – každý kto je dobrý k sebe a k iným. V Písme sv. čítame, že dobrý je jedine Boh. Ale my sme jeho deťmi, my sme jeho obrazom a preto musíme chcieť byť dobrými. Dobré dieťa si uvedomuje svoju závislosť na добрote, láske, milosrdenstve, všemohúcnosti

a vernosti Božej. Vie, že všetko čo má, je darom Božím. Od Boha môžeme vždy čakať len dobro, lebo On je najvyšším dobrom. Zaväzuje nás to k vďačnej láske a ako mu ju odvedieme?

Dobré dieťa je dobré k sebe aj blížnemu. Uvedomuje si svoju krehkosť a preto proti nikomu neprejavuje nenávisť a zlobu. Uvedomuje si svoju dôstojnosť a skutočnosť, že je dieťaťom darcu života a smrti, preto úzkostlivo stráži svoju dôstojnosť. Uvedomuje si krásu svätosti svojho nebeského Otca, preto dbá o svätosť svojho vnútra. Uvedomuje si povinnosť lásky k všetkým, lebo všetci sú deťmi Božími a teda všetci sme si navzájom bratmi a sestrami, miluje ich aj vtedy, keď sa medzi nimi najdu charaktery zlé, padlé a slabé.

Dobré dieťa Božie ochotne uznáva a nezávidí prednosť, úspechy a zásluhy svojich hližných. Snaží sa od nich naučiť všetkému dobrému, lebo každý človek má inú hrivnu, ale aj iný počet hrívien. Boh nebude chcieť od nás vyúčtovanie z toho čo nám neprepožičal, ale to, či sme plne využili tie schopnosti a možnosti, ktoré nám dal.

Zákony Božie sú presné a žiadne zlo nezostane bez trestu ako žiadne dobro nezostane bez odmeny. Dobré dieťa Božie cíti Boha práve vo svojom srdci, cíti jeho lásku a cíti aj povinnosť: vďačnosťou splácať lásku. To sú naše veľké povinnosti! Nemať by sme ich podceňovať, ale práve naopak! Vo zvýšenom úsilí máme rozmnožovať dobro v nás a okolo nás, aby ho pribúdalo medzi ľuďmi čím ďalej, tým viac!

Snažme sa to plne pochopiť a nezabudnime nikdy, že človek nadprirodzene dobrý, čnosťný je opravdu milým a milovaným dieťaťom Božím, vážnym u Boha i u ľudí!

Prof. dr. J. MICHAL

ROZPORNOSŤ GENERÁCIÍ

Všimli ste si básne G. Znického v októbrovom čísle Slova? Výstižne zachytuje rozpornosť medzi mladou a staršou generáciou. Podľa slov básnika starí vzdorujú tomu, pred čo ich stavia čas, nechcú sa prispôbovať novotám. Údajne sú už tak pyšní na svoju múdrosť, že ani pri modlitbe nepripustia k slovu Pána Boha. Stále Ho poučujú, čo ako by mal robiť, čo by im mal dať. Sú hrdí na svoje čnosti, na prednosť minulých čias, hoci vo skutočnosti podľa dojmov a poznatkov mladých tie prednosti sú už zarastené machom. Boja sa stratiť minulé, trasú sa za tým, ako deti za hračkou. Sú nespokojní aj s uzneseniami druhého vatikánskeho koncilu. Starší ho chcú zreformovať. Ale márne. Čo tento koncil zamietol, zostane zamietnuté a čo nového prijal, bude žiť v Kristovej Cirkvi, stane sa hybnou pákou duchovného života ozajstných kresťanov.

Mladí hľadajú nové cesty. Isteže sa nevyhnú pri tom chybám. Ale starí pre nich nemajú uznania. Pohŕdajú nimi a považujú sa za dokonalých, hoci takýmto nie sú ani vtedy, keď už im treba ísť zo sveta. Básnik je ochotný pripísať to prirodzeným dôsledkom staroby, preto volá: „Ó, Bože, odpusť starým vinu!“ Ale robí ich zodpovednými za to, že zatvárali oči pred pravdou, pred skutočnosťou, i keď ju nechápu ako nechápali a nechceli pochopiť príslušníci vyvoleného národa Spasiteľa.

Rozpornosti medzi ľuďmi vždy boli a iste aj vždy budú. Toto dáva podnet k niekoľkým myšlienkam: aký je rozdiel pred utopením v rieke pádom z praveho boku mosta a pádom z ľavého boku mosta? – Nijaký! Teda každý extrém škodí. Najhoršie pritom je, že niet dostatočnej snahy o to, aby jedni

druhých pochopili, aby rozumnou debatou sa zbližili, vzájomne sa vžili do svojho myslenia a ctenia.

Kto z mladších je bez chyby? Isteže chyby sú na oboch stranách. Je veľkou a škodlivou nerozumnosťou, keď starí príliš ľpejú na zdedenom, bez vôle ustúpiť čo i len v najmenšom, i keď novota je plne zdôvodnená, lepšia a prospešnejšia. Ale takisto je škodlivé a nerozumné, ak mladí sa dávajú vášnivo, nekriticky za novotami len preto, že je to nové, že to ešte nebolo. Starí sa česali, boli ako ulizani, preto my mladší budeme neučesani vlasíci! To sú extrém, podobné pádu z mosta či už z praveho alebo ľavého boku. Treba hľadať zlatú strednú cestu. K tej sa však môže dôjsť iba zbližovaním generácií. A toto nastane len vtedy, keď si generácie vyjdú v ústrety, keď jedna ustúpi druhej v tom, v čom ustúpiť si žiada pravda, spravodlivosť a láska.

Ale i medzi nami, gréckokatolíckimi je dosť rozpornosti nielen generačných, ale aj iných, napríklad obradových. Mnohí starí ľpejú na litere a zvykoch, ako na dogme, ako na článku viery. Mladí od vlastného utekajú. Starší natiskajú mladým staré bez opráv a reforiem. Robia to v snahe zachrániť to, čo bolo za nich, za ich mladých rokov. Nechcú pochopiť, že takto ničia vlastné a vlastných odháňajú od svojho. Keby sa vžili do mentality mladých a pochopili rozumné reformy, sami by omládli a mladších by zachránili a získali pre to, čo je ozaj cenné, hodné toho, aby sa i naďalej tradovalo a uchovalo ďalším generáciám.

o. Ján Ďurkán

Pozdravenie našej nebeskej matke

(Prolog k májovým pobožnostiam.)

Prvé pozdravenie Matke nášho Spasiteľa zaznelo z úst anjela Gabriela. Zvestoval jej, že bola vybraná za matku Vykupiteľa sveta. „Neboj sa, Maria, lebo si našla milosť u Boha! Hľa, počneš v živote a porodiš Syna a nazveš ho menom Ježiš. On bude veľký a Synom Najvyššieho sa volať bude!“

Tej veľkej milosti dostalo sa našej nebeskej matke, chudobnému, no ctnostnému dievčaťu z Nazaretu. Naradovalo sa jej srdce a podelená radosť je dvojnásobná. Preto sa ponáhľala k svojej príbuznej Alžbete a táto ju víta slovami:

„Požehnaná si medzi ženami a požehnaný plod života tvojho! A odkiaľ mám to šťastie, že matka môjho Pána prišla ku mne?“ Alžbeta naplnená Duchom sv. ju nazýva matkou Pána svojho, to je matkou Božou. Dobré to pochopila naša Nebeská matka, preto z jej úst zaznel chválospev: „Veľká duša moja Pána, a zaplesal duch môj v Bohu, Spasiteľovi mojom, lebo sľahadol na poníženosť služobnice svojej, pretože, hľa, odteraz blahoslaviť ma budú všetky pokolenia.“

Táto je predpoveď spĺňajú sa dodnes na celom svete. Milióny ľudí počnúc od zvrätajúcich detí až po shrbených starcov a starenky úctia si ju známo, možno povedať tou najznámejšou modlitbou. Opakuju v nej pozdrav anjela Gabriela, pridávajú slova Alžbety a pripojujú prosbu Cirkevi sv.: „Sv. Maria, Matko Božia, pros za nás hriešnych teraz i v hodine smrti našej.“

Napomínajú nás k tomu zvony celého sveta, keď zazvnie ich hlas ráno, napoludne a večer.

Pobáda nás k tomu aj celá májová príroda. Voňajúce kvety tvoria priliehavé pozadie a jarné vánky so šumom mladého listia vhodný doprovod k večerným májovým pobožnostiam, na ktoré sa schádzajú do našich chrámov Mariánske dievky, aby pozdravili svoju nebeskú Matku. Raz v podvečer v parku jedného mesta pri soche P. Marie stálo v tichých modlitbách niekoľko ľudí. Zrazu tam prišlo malé dievčatko, položilo kytku k nohám P. Marie, zložilo rúčku a začalo sa modliť. Pôsobilo to, ako keby sme počuli hlas anjela Gabriela.

Takým úprimným srdcom pozdravujeme svoju nebeskú Matku nielen v tomto mesiaci, ale v celom svojom živote!

Dr. JÁN BUBÁN

Modlitba, spojenie človeka s Bohom

Veriaci človek hľadá posilu, útechu a pomoc v ťažkostiach, ak jeho sily nestačia na ich prekonanie práve v spojení svojej duše s Otcom nebeským. Lež nielen vtedy sa modlíme, keď obraciame svoje zraky k nebesiam, ale aj v snahe poďako-

vať sa za prijaté požehnanie, milosť a všestrannú pomoc Božiu. Odprosujúca modlitba je prejavom túžby smieriť svoju dušu s velebnosťou Božou. Každá naša myšlienka, slovo a ľudské dielo má byť neustálou oslavou Trojjedinosti Všemohúceho Pána a Stvoriteľa neba a zeme.

Smrť, najkonkrétnejšia realita ľudského života, so svojim neprebádaným pokračovaním, mnohých privádza k zúfalému výkriku: Načo som žil, bádal, tvoril, keď všetko získané stráca sa a smrť nedovoľuje tešiť sa trvalo z plodov a výsledkov ľudského snaženia! Jedine viera je schopná vyplniť vákuum v pominuteľnosti života zásadami života, ktorými sú: Jestvovanie Boha, večnosti a nesmrteľnosti ľudskej duše!

Mať v sebe tieto základné prvky vierovyznania, znamená modliť sa, spájať svoj každodenný život, svoju prácu i odpčinok s velebnosťou Božou. Nech nás nemýli existencia tisícich modlitieb, lebo jadro modlitby nespočíva v slovných zvratoch, ale v spôsobe a vrúcnosti, s akou sa človek ozýva k svojmu Stvoriteľovi. Svoju modlitbu, modlitbu celého svojho života, si musí sformulovať, zložiť a odriekavať každý sám!

Náš Spasiteľ, Ježiš Kristus, naučil nás „Oťče náš!“. Je to najkrajší príhovor pozemských dieťok k nebeskému Otcovi, v ktorom je vyjadrený úprimný vzah ľudskej duše a jej závislosť na vóli Otcovej! Preto právom patrí k najkrajším modlitbám a umožňuje tak tým, ktorí nevedia sa sami, bezprostredne rozprávať so svojim Otcom, účinný kontakt ľudskej duše s Bohom.

Životným dielom človeka ostáva práca jeho rúk, výsledky tvorivej práce jeho umu a schopností. Ak tieto hodnoty sú úzko spojené s vrúcnou modlitbou slova a obetovaním celého svojho života Bohu, stávajú sa najmajestátnejšími pomníkmi tvorčieho úsilia ľudského ducha! K tomu, aby človek dosiahol takúto podstatu modlitby, nie je potrebné mať teologické vzdelanie, ani umelecké a vedecké schopnosti! Stačí prosté, jednoduché, ale úprimné a oddané spojenie duše s každodennou prácou a starosťami ľudského života a ich neustále obetovanie Bohu! Splnením svojich náboženských i občianskych povinností je treba nájsť svoje miesto v zámerach Božích! Modlitbou srdca usmerniť svoje kroky po správnej ceste k duševnej spáse svojej i svojich blízkych! To je cieľom života a zmyslom každodennej modlitby.

Tibor Fedorenko.

VYZNANIE A PROSBA

Pane, chcem sa podrobiť tvojmu súdu, prv než Ty prideš ako Súdca. Ale oslobod' ma od mojej pýchy, aby som neposudzoval sám seba podľa mojich náklonností, aby som si nenamýšľal, že nepotrebujem obrátenia. Ty, Pane, poznáš ma a prenikáš všetky moje myšlienky. Otvor moje oči, aby som zbadal, či neuzavieram si cestu k Tebe.

Tak ľahko mi padne súdiť druhých, tak ťažko seba samého. Povedz mi, Pane:

Či nie som domýšľavý, že niet vo mne hriechu?

Či nie som povrchný, keď sa chcem pozbaviť hriechu iba preto, že mi je nepohodlný, a nie preto, že uráža Teba? O áno, moje vlastné ja stojí v centre celej mojej pozornosti.

Či nie som samovoľný, keď zapchávam uši hlasu svätej povinnosti? Miesto slúžiť tebe, chcem tvoju službu v mojich plánoch.

Či nie som ľahostajný, tak že nedajúc sa odstrašiť nevďačnosťou tvoja láska málo pre mňa znamená? Aký nedostatok lásky voči tebe.

Či nie som lenivý duchom, keď milujem prácu len pre seba? Ako ma bude raz trápiť myšlienka na zmárené milosti a tvoje vnuknutia.

Či nie som opovážlivý, keď sa falošne domnievam, že žijem v piateľstve s Bohom?

Či nie som dôverčivý v seba, keď si utváram náboženstvo podľa svojich vrtochov?

Či nie som farizejom, keď vidím plevu v bratovom aku a brvno vo svojom vlastnom nevidím? Ako sa Ti musí oškľiviť moje pokryectvo.

Otvor moje oči, ukáž mi moju hlavnú chybu z ktorej vyrastajú všetky ostatné. Ukáž mi, ako ďaleko som sa vzdialil od Teba, ale nezavrhuj a neodvracaj svoju svätú a milujúcu tvár odo mňa!

J. S.

Náš duchovný vzor

K dvom najsvätejším Osobám: Ježišovi a Márii nerozlučiteľne patrí aj pestún Syna Božieho a ženích Panny Márie: sv. Jozef. Tieto tri mená sú na svete najznámejšie a ich pamiatka nikdy nezanikne.

Sv. Jozef bol nielen ženíchom Matky Božej ale aj „Otcou“ Ježiša. On je viac ako pestún Ježiša. Podľa zákona otcou zvykli ho nazývať. Týmto titulom milosrdenstvo Božie udelilo vyššiu hodnotu sv. Jozefovi ako patriarchom, prorokom, apoštolom a všetkým svätým, lebo títo sú priateľmi Boha, kým Jozef je „Otcou“ Krista, a zemským zástupcom vládcu neba i zeme. Podľa názoru mnohých sv. Jozefovi patrí úcta protodulcia t. j. najväčšia hodnota spomedzi všetkých svätých. P. Márii zase patrí kult hyperdulcia, lebo jej hodnota nielen podľa stupňa ale aj podstatne prevyšuje svätých.

Aká krásna hodnota a aké zriedkavé vyznamenanie. Okrem Panny Márie nik nestál bližšie pri Kristovi ako sv. Jozef. On je hlavou rodiny, ochrancom a oporou života sv. Matky, Jozef sa staral aj o ochranu Vykupiteľa. Ježiš prišiel na svet ako syn tesára Jozefa. Písmo sv. málo hovorí o Jozefovi a len veľmi stručne dáva nám tušiť o dokonalosti Jozefa. Vidíme ho po boku nazaretskej panny ako jej čistého ženicha. Ide s ňou hľadať strateného Ježiša a predstavujeme si ho v spoločnosti Pána nebies a Kráľovnej neba. Vidíme ho v betlehemskej maštali, v egyptskom vyhnanstve, v jeruzalemskom chráme, v nazaretskom domčeku. Bol ustanovený, aby sa staral o Dieťa Ježiša. Len čo Ježiš verejne vystúpil a začne svoje verejné účinkovanie, o Jozefovi sa nič nehovorí. Jozef ticho, nebadane sa utiahne, potom zmizne ako verný služobník, ktorý splnil svoje poslanie.

Nevieme, čo máme viac obdivovať u Jozefa. Jeho dobrotu, ktorou zahrňoval dve sväté Osoby, anjelskú čistotu, jeho vernosť, lásku, pokoru alebo sebaobetovanie a poslušnosť? Keď dostal príkaz „vstaň“ on „vstal“. „Vezmi dieťa a jeho matku“. „Utekaj do Egypta“. „Ostaň, kým ti nepoviem“. A toto všetko spravil. Pre svoju poslušnosť už tu na zemi bol velený.

Už od počiatku kresťanstvo uctievalo sv. Jozefa. Stavajú sa chrámy na počesť Jozefa, rehole si ho zvolili

za patróna... Pápež Pius IX. slávnostne vyhlasuje hlavu sv. Rodiny a ženicha Panny Márie za patróna sv. Cirkvi. Je to aj logické, pretože kde je Ježiš, tam je aj Mária a kde je Ježiš a Mária, tam je aj Cirkev. Kto tu na zemi ochraňoval a strážil dve sv. Osoby, bude ochraňovať aj sv. Cirkev.

Okrem toho ako tesár je robotníckemu a remeselníckemu svetu protektorom. A napokon aj ochrancom dobrej smrti.

Snažme sa ho napodobniť v jeho zbožnosti a svätosti, aby sme sa raz mohli s ním stretnúť vo večnej radosť.

L. HUČKO

Cesta duchovného pokroku

Sv. Pavol z Kríža hovorieval, že jedine láska môže nás upevniť vo viere. A naozaj. Mudrovanie natoľko prevrátilo myseľ človeka, že tu už nič inšie neostáva, ako mu hovoriť k srdcu. Ale povedzte, kto môže lepšie hovoriť človekovi k srdcu ako Srdce Božie? Len si pomyslíte, čo všetko pre nás urobilo! A to všetko len preto, ako hovorí sv. Ján, „aby sme život mali a mali (tento život) v hojnosti.“

Abý sme obrátili a priviedli duše k Bohu je treba, aby sme mali dar umenia, ktorý človek nenadobudne v školách, neosvoji si z kníh a časopisov, lebo umenie udeľovať božské dary je veľkým tajomstvom a len ono je zárukou úspechu. Možno ho získať len pri srdci Toho, ktorý o sebe povedal: „Ja som cesta, pravda a život!“

Vstúp s úprimnou prostotou a pokorou do jeho školy! Počúvaj pozorne jeho nauky, cvič sa najprv sám v tom, v čom chceš iných poučovať. V rozjaniach a úvahách premýšľaj o sebe, poznávaj seba, aby si nezkompromitoval nauku, ktorú učíš, aby si nekompromitoval vieru, v ktorej žiješ, aby ti nikto nemohol vytknúť: Lekár, uzdrav sa najprv sám!

Nauč sa rozjímať o Božskom srdci, ktoré tak nesmierne milovalo ľudí. Nauč sa od Neho dobre, počestne a vzorne žiť. Nauč sa charakterne a čestne vychádzať s inými, kresťanský s druhými spolunažívať. Nauč sa vytvárať zo seba pevnú mravnú charakternú osobnosť.

Nauč sa od Božského srdca pedagogike lásky, potom, id', kdekoľvek Ťa volá Tvoja povinnosť. Id' a nezabúdi, že Božské srdce Ťa predide svojou milosťou. Bude Ťa chrániť ako štít a starať sa o teba ako o zorníčku svojho oka. Miluj Božské srdce, aby tvoja radosť i radosť ostatných bola úplná podľa jeho bohatých prislúbení!

o. Mikuláš Ďurkán, CSsR

UŽÍVAŤ ALEBO SA ZRIEČŤ?

Čo máme odpovedať, ak sa nás niekto opýta: Aký postoj zaujímate ako kresťan k radostiam života? Má alebo „smie“ „užívať život“, alebo nie?

Užívať alebo zriekať sa?

Nemôžeme povedať jednoducho „bud' alebo“. Musíme rozlišovať. Náš život je cestou k Bohu. Má teda veľký cieľ. Kto má veľký cieľ, musí sa zriekať malých vecí.

Kto chce vystúpiť na vrchol, musí sa zriekať pohodlnosti údolia a širokej cesty, nemôže cestou trhať všetky kvety a obrať všetky maliny; nemôže si hovieť na každom peknom miestečku.

Kto hce dosiahnuť posledné, musí prejsť okolo predposledného. Teší sa zo všetkého krásneho čo stretne na ceste – ale meradlom je cieľ.

Z nem. I. Marianov

Oplatí sa povšimnúť si životopisu Guy de Larigaudiea. On sám povedal, že celý jeho život bol vlastne jedným jediným dlhým hľadaním a stálou túžbou po Bohu. A dodal, že sloboda a túžba po dobrodružstve mu priam pulzovala v jeho žilách. Spritomníme si teda v niekoľkých črtách priebeh jeho života a dajme možnosť znova sa zaskvieť jeho myšlienkám...

Guy de Larigaudie – skrátené len Guy, ako ho rodičia a jeho príbuzní zvykli menovať – sa narodil 18. januára roku 1908. Čoskoro po narodení opustili jeho rodičia spolu s ním Paríž a usadili sa na starobilom dedičnom majetku v osade Périgord. Tu chlapec nerušene rástol, bez zábran a obmedzova-

mení svojho dobrodružného sledenia a smadu po pravde, kráse a láske – po Bohu. Po niekoľkých mesiacoch sa vracia späť do San Francisca – znova s plnou hlavou plánov vždy nových a smelých, ale bez haliera vo vrecku. Aby sa dostal domov, pracuje ako umývač riadu na nórskej lodi. A podarí sa mu to. O rok neskôr nastupuje opäť cestu na svojej „fordke“ z Paríža do Saigonu a naspäť. Po tejto úspešnej ceste začal sa pripravovať na cestu lietadlom krížom cez celý svet... Chcel navštíviť všetky kontinenty – Afriku, Ameriku, Áziu. Do týchto plánov však rušivo zasahuje vývin politického diania vo svete. Hitler sa chystá na útočnú vojnu a Guy do-

BOŽÍ DOBRODRUH

ní liezol, kde sa mu zachcelo, išiel kam sa mu zažiadalo – v bezpečí a v dobrom zaopatrení. A tak už veľmi skoro mohol kráčať za vidinami svojich snov, ako o tom neskôr sám píše: „Ráj mojich mužných nádejí zostal ten istý – ale doslova ten istý – ako som ho videl a siahal po ňom vo svojich detských snoch.“ Bol to čas, ktorý nechal dobré a vzácne stopy na jeho bytostnom vzraste... Jednoduchosť a prirodzenosť v osamotení poskytovala možnosť priam fyzicky cítiť a zažiť blízkosť Božiu. To mu potom znelo po celý život v duši ako najmilšia melódia rozpomienok na detské roky. Ako zrelého muža ho potom nachádzame s jeho veľkou láskou ku zvieratkám a najmä ku koňom. Jazda na koni bola jeho veľkou „vášňou“.

Život je krásny, nech žije dobrodružstvo! Tieto vety čítame takmer v každom z jeho listov. Zo svojho prvého zárobku si hradí náklady na prázdninovú cestu do Anglie, aby sa zdokonalil v ovládaní angličtiny ako svetového jazyka a po nejakom čase konečne sa vydáva na prvú veľkú cestu – do Austrálie. V novembri roku 1934 je už na palube lode „Oronsay“ a po prvý raz pociťuje dych nekonečných diaľav. Jeho listy z tejto cesty sú plné radosti a nadšenia. A keď na spätočnej ceste zhliadol Južné more s tisíckami jeho malebných drobných ostrovov, takmer úplne prepadol ich čaru, a v nasledujúcich rokoch ho to ťahne stále späť na tieto miesta. V roku 1935 na palube plávajúceho paláca „Normandia“ znova brázdí Atlantik. Jeden z priateľov mu sprostredkoval túto cestu. Z New Yorku sa dostáva potom transkontinentálnou autobusovou trasou do Kalifornie. Odtiaľ ho to ťahne ďalej do Los Angeles a niekoľko týždňov strávi v Hollywoode. Jeho zjav je všade sympatickým. Pozývajú ho prednášať o Francúzsku, navštevuje spoločnosti, stretáva sa s vynikajúcimi hercami a herečkami... Tento „dobrodruh“ však vie aj to, kde má pre takúto nebezpečnú atmosféru a klzku pôdu načerpať silu. Útočiskom mu bola malá káplnka. Pristupuje takmer denne na sväté prijímanie. Sám o tom vraví: „Denné sväté prijímanie znamenalo pre mňa každé ráno kúpeľ vo vode živej. Pôsobilo to na mňa posilujúco. Zocelovalo a súčasne uvoľňovalo všetky moje sily. Vyzbrojovalo na ďalší pochod ťažkým terénom... Až na Tahiti sa mu podarilo dôjsť a všade v zna-

stal povolávací listok... Samozrejme, aj narukoval. A nasleduje jeho posledné dobrodružstvo.

Vianoce roku 1939 ešte strávil vo svojom milovanom domove, kam sa zo všetkých svojich výpadov do sveta vracal vždy s väčšou láskou. V máji roku 1940 padol ako bojovník na luxemburskej hranici. Hrozná vojna vyhasila tento mladý život. Medzi jeho pozostalosťou sa nachádza aj list pre jednu sestru karmelitánku. Píše v ňom medziiným: ... modlili ste sa za mňa veľa, ďakujem Vám za to. Vaša modlitba mi bola oporou a zbraňou. Keď sa dozviete o mojej smrti, napíšte láskave mojej matke a potešte ju. Povedzte jej, aby neplakala, pretože ja budem šťastný aj tam hore. Nech si myslí, že som len zas kamsi ďaleko odcestoval. Do kraja, ktorý je omnoho krajší ako Korálové ostrovy. Tam budem mať všetko – svetlo, krásu a lásku – všetko, po čom som tak túžil...

Jeho srdce bolo stále pripravené na Božie zvolanie a bolo plné jeho prítomnosti, nech sa už nachádzal kdekoľvek a v akomkoľvek položení. Na krásy tohoto sveta pozeral očami plnými úcty, obdivu a lásky. Taký nádherný je jeho vzdych nad nedoziernou morskou hladinou: Buď požehnaný a zvelebený, môj Bože, za všetky krásy, ktoré si vložil do tohoto nášho sveta. Za všetky tie mohutnosti a sily, za bratov, ktorí tento parník obsluhujú a plavia sa spolu s nami, i za parník samotný, ktorý nás vieze po morských vlnách. Z nekonečnosti mora daj nám poznať vlastnú malosť a to, že sme na teba odkázaní a že ťa potrebujeme.

Guy Larigaudie je pre nás vzorom vytrvalosti vo viere a vernosti Bohu. Pripomeňme si ešte jeho slová: „Celý môj život bol jedným jediným hľadaním a túžbou po Bohu. Všade, v každej chvíli a na každom mieste som hľadal jeho stopu a jeho prítomnosť. Smrť pre mňa bude len jeho zázračným odhalením.“

J. Krajňák

Svätosť nezáleží v živote bez hriechu. Svätosť znamená všetkými silami, celým srdcom kráčať za dokonalosťou. Ten je spravodlivý a svätý, kto pripisuje každej veci takú hodnotu, akú jej pripisuje Boh. Priznávame, že nikto nie je dokonalým zločincom a nikto dokonalým svätcom. Veľmi ľahko je stať sa zlým, kamenitou cestou sa kráča k svätosti.

Sv. Augustín

BARDEJOV

V Bardejove spomínali na sklonku uplynulého roku 70. výročie trvania svojej gr. kat. farnosti. (Vid' správu v rubrike: Z nášho života, Slovo 1970, č. 2, str. 6) Táto sedemdesiatka pripomínala predovšetkým okruhlé výročie, t. j. 70 rokov od ustanovenia o. Jozefa Hanuľu rešovsko-bardejovským kaplánom s bytom a pôsobnosťou v Bardejove. To sa uskutočnilo 12. marca 1899. Mladý, zápalistý a iniciatívny kňaz prišiel do Bardejova z Prešova. „Bolo to podujatie z idealizmu, keďže v Prešove mal ročného platu 1200 zlatých. V Bardejove okrem 400 zl. téměř nič istého. Všetkých veriacich mal v samom Bardejove len 30–40.“ Tak charakterizuje nástup prvého samostatného gr. kat. kňaza v Bardejove B. Krpelec vo svojej obsiahlej knihe: Bardejov a jeho okolie dávno a dnes, vyd. v Bardejove r. 1935, str. 170. O bardejovskom prvofarárovi J. Hanuľovi a jeho pobardejovskom pôsobení za hranicami vlasti sa môžeme bližšie dočítať v Schematizme duchovenstva prešovskej diecézy z r. 1948, str. 156.

Hanuľovým príchodom do Bardejova začína nový, samostatný život gr. kat. veriacich, ktorí už v máji r. 1901 začali realizovať dávnejšie túžby svojich predkov: stavbu chrámu a fary. Vo februári r. 1902 Biskupský úrad v Prešove odníma z pravomoci gr. kat. farára v Rešove bardejovských veriacich a zriaďuje samostatnú farnosť, ku ktorej prirail ako filiálky obce:

Bardej. Nová Ves, Hervartov, Dlhá Lúka, Klušov, Kobyly, Bardej. Michalov, Rychvald, Mokroluh, Šiba a Zábava. V týchto počiatkoch patrilo pod správu bardejovského gr.-kat. farára vyše 700 veriacich.

Splnili sa tak dávne úsilie horlivých kurátorov, ktorí už pol storočia predtým v čele s rešovským farárom Antonom Kišom usilovali o vybudovanie vlastného chrámu a zriadenie samostatnej fary. Do doby osamostatnenia a postavenia vlastného chrámu sa gr. kat. bohoslužby odbovovali v miestnom rím. kat. kostole sv. Anny. Na dobudovanie tohto chrámu prispeli na pokyn prešovského biskupa aj gr.-kat. veriaci.

B. Krpelec v citovanej knihe uvádza, že ešte skôr než došlo k stavbe vlastného chrámu a spoluúžívaniu kostola sv. Anny, mali gréckokatolíci svoj neveliký drevený kostolík na miestnom cintoríne sv. Jakuba, ktorý však zhorel. (Cit. dielo, str. 168).

Zaujímavým pohľadom na rozvrstvenie obyvateľstva v Bardejove v 1. polovici minulého storočia nám vo svojom maďarskom zemepisnom slovníku z r. 1851 (str. 96–97) podáva autor spomínanej knihy Fényes, ktorý uvádza, že Bardejov mal vtedy takmer 5 tisíc obyvateľov a z toho bolo „3762 rím.-kat., 81 gr.-kat., 913 evanjelikov—Slovákov a čiastočne Nemcov a 181 Židov.“ (Cit. z knihy I. Sedlák: Ján Andraščík, Košice 1965, str. 10). V Bardejove v tej dobe pôsobil významný a horlivý kňaz—literát a ľudovýchovný pracovník dr. Ján Andraščík. V jeho jedinom zachovanom spise Šenku pálenčenom odráža sa živý obraz života ľudu. Nemôžeme nezdôrazniť, že citlivý a národnostne, nábožensky i obradovo veľmi tolerantný Andraščík zaraďuje do deja svojej veršovanej činohry aj postavy reprezentujúce príslušníkov východného obradu. I. záverečný akt zrieknutia sa pálenky pod prisahou do rúk kňaza, odohráva sa v cerkvi. Jeho priateľský vzťah k Pavlovičovi a Duchnovičovi sme už v našom časopise spomenuli. (Slovo č. 6, r. 1969, str. 4). Zaslúhy o postavenie chrámu i budovy fary z radov gr. kat. laikov si získali: mestský notár L. Savkulič, Fr. Kovalský, Fr. Wenzelovič a najmä Jakub Milý. Prvofarárom, ako sme už spomenuli stal sa Jozef Hanuľa a bol nim do r. 1903. Do roku 1910 bol Gabriel Marták. Do 1. sept. 1911 Žigmund Brinský. Všetci

ešte pred prvou svetovou vojnou z Bardejova odišli do cudziny.

V rokoch pred a po 1. svetovej vojne faru spravoval prelát Emanuel Bihary. Zomrel 4. 10. 1934. Biharyho vystriedal r. 1923 o. Alojz Kendrovský, ktorý tu zomrel vo veku 57 rokov 30. decembra r. 1946. Obaja sú pochovaní na bardejovskom cintoríne sv. Michala.

Roku 1947 bol stanovený za farára o. Július Vislocký, osobný arcidekan. S ním prišiel do Bardejova ako katecheta o. Mikuláš Gladyš, terajší správca fary a okresný dekan. Za ich pôsobenia došlo k zintenzívneniu duchovného života, generálnej oprave a maľbe vnútra chrámu a k postaveniu kazateľnice. Arcidekan o. Július Vislocký zomrel 25. októbra 1950 v Prešove, kde je aj pochovaný v rodinnej hrobke. Bardejovská farnosť dala Všeobecnej Cirkvi v poslednom období už dvoch kňazov a s pomocou Božou očakáva, že v tomto roku oslavi svoje kňazské prvotiny nový služobník altára, ktorý končí svoje štúdiá na pražskej CMB fakulte so sídlom v Litoměřiciach.

Dr. Emil Korba

Autorom snímkov je o. Pavol Cech.

Z každej fotografie, obrazu a sochy pápeža Jána XXIII. hľadí na nás tvár prežiarená láskou a dobrotou, tvár skutočne ľudská, milá, mierne sa usmievajúc, plná súcitu s ľudskou biedou a slabosťou. Tvár, ktorá prezrádza srdce naplnené láskou nielen k svojim ovečkám, ktoré bol ustanovený viesť, ale láska k všetkým ľuďom na svete bez rozdielu. Jeho reči, vystupovania a prejavy si získali všetkých. Ján XXIII. patrí dnes celému ľudstvu.

A tvár tohoto pápeža bol poverený strážnik do bronzu jeden z najväčších talianskych sochárov, Giacomo Manzù. Prichádzal často do Vatikánu a počas modelovania mal možnosť poznať pápeža bližšie z rozhovorov s ním. Svojimi dojmami a rozhovormi s pápežom oboznámil sochár svojho priateľa a spisovateľa Curtisa Peppera. Z týchto rozhovorov vznikla nakoniec kniha „Umelec a pápež“, ktorá sa stala v krátkom čase bestsellerom talianskej a svetovej čitateľskej verejnosti. Ján XXVIII. vedel, že sochár Manzù už neverí, no nijako nepokúša sa vplývať na zmenu jeho presvedčenia. Vždy sa choval k nemu s opravdivou kresťanskou láskou. A tak umelec má možnosť poznať veľkého človeka, ktorého portretuje, ktorý s kresťanskou pôkorou hovorí úprimne aj o svojich slabostiach. Tieto nezvyčajné rozhovory dovoľujú umelcovi súčasne postihnúť aj pravého ducha Cirkvi.

Chceli by sme preto aj my oboznámiť našich čitateľov s niektorými zaujímavými kapitolami tejto knihy. Veríme, že sa im budú páčiť.

Giacomo Manzù nevedel, čo ho čaká, keď prišiel na jar r. 1960 do Ríma, aby vyhotovil poprsie pápeža Jána XXIII. Prišiel z Milána čo najrýchlejšie, lebo sa nazdával, že ho ihneď zavolajú do Vatikánu. Ale míňali sa dni a nič sa nedialo. Kresal teda vo svojom ateliéri na Aventine sochu sediaceho kardinála a niekoľko nahých tanečníkov s vlasmi sčesanými do konských chvostov.

Mal takisto dokončiť aj bronzový portál pre baziliku sv. Petra, ale táto práca sa hýbala dopredu len veľmi pomaly: všetko, čo mal na ňom spraviť mu akosi zmieralo pod rukami. Dni utekali jeden za druhým, nebadane, až konečne jedného rána v prvých dňoch mája sa to stalo. Zrazu zazvonil telefón, celkom dotieravo a lge, spoločníčka v jeho práci a láska jeho života, vyskočila rovno na nohy. Vo chvíli, keď vychádzala z pracovne, Manzù pochopil, že ho surovo vytrhli z bezstarostnej záhrady talianskej jari, plnej zelene a nádhernej vône. lge sa po chvíli vrátila: „Zvoní kňaz Giuseppe de Luca“ — povedala. Sochár približujúc sa k telefónu opätovne cítil, že monotónny rytmus jeho dní sa končí. Mal pravdu.

— Pápež Ján ťa chce zajtra vidieť. Bude ťi sedieť za model na poprsie od pol do štvrte. — De Luca bol nadšený, Manzù omnoho menej.

— Čo je ti, Giacomo? Opäť akési problémy s portálom? — opýtal sa kňaz.

— Nejde o problémy. Proste prestal som na ňom pracovať. Jednoducho nemôžem ho robiť.

— V každom prípade musíme sa vidieť — končil kňaz de Luca — chcem sa s tebou porozprávať o stretnutí s pápežom.

Manzù nemal chuť rozprávať sa s kňazom de Lucom o portáli pre baziliku sv. Petra. Začal pracovať na ňom ešte vtedy, keď ho v tom podopierala úprimná viera, ktorú však medzitým stratil a ktorú nemohli vrátiť ani slová kňaza Giuseppe, hoci mu bol viac ako bratom. Ešte prv, ako prekročil päťdesiatku, umelec zhotovil množstvo kardinálov a niekoľko Kristov roztrúsených po celom svete, po múzeách, súkromných domoch a aj po kostoloch. Keď objednali uňho portál pre baziliku svätého Petra, dal sa s chuťou do práce v presvedčení, že bude to jedna z najväčších diel jeho života. Ale bolo to pred dvanástimi rokmi a prv, než stihol dokončiť prácu, stratil vieru.

Začul zvonec pri vchode do dverí. Bol to kňaz Giuseppe. Prišiel sa porozprávať o stretnutí s pápežom Jánom a, takisto, naskutku proti vôli sochára, aj o tej neznesiteľnej more, ktorá zahľadá nad jeho životom, nad jeho bytím: o nedokončenom portáli pre baziliku sv. Petra. Počas týchto rokov kňaz Giuseppe bol vždy pri ňom, chránil ho a bránil pred prelátmi a kardinálmi z rímskej Kúrie, ktorí nechceli mu zveriť prácu s portálom. V očiach Svätého Oficia Manzù bol podozrivý. Kňaz Giuseppe vysvetľoval tajomným inkvizítorom, že Manzù je najpovolanejším umelcom zhotoviť portál pre baziliku. Konečne bitka bola vyhratá. Pápežská Komisia pre sakrálnu umenie musela súhlasiť s umelcom z Bergama, ktorý hneď navrhol tému portálu: gloriifikácia svätých a mučeníkov Cirkvi. Ale Manzù teraz už nebol schopný pokračovať vo svojej práci na tomto diele.

— Si pripravený ísť zajtra k pápežovi?

Manzù prisvedčil s uspokojením. Ale zrazu mal dojem, že sa dostáva do nepríjemnej situácie, a to veľmi vážnej. Usiloval sa odohnať túto myšlienku. Pápež Ján sa ho isto nebude pýtať na to, čo myslí o Bohu. Čo by sa teda mohlo stať?

Na druhý deň kňaz Giuseppe prišiel v čiernom aute, aby zaviezol svojho priateľa k pápežovi. Vzali sa sebou podstavce, niekoľko železných nástrojov a škatulu s hlinou, potom zišli z Aventina k Tibere. Z druhej strany rieky týčila sa veľká kupola baziliky svätého Petra: v jej ohromnom tieni pápež mal sedieť za model Giacomo Manzùovi, synovi chudobného obuvníka, ktorý sa podujal zametať aj dlážku kostola sv. Alexandra v Bergame, len aby nakrmil svoju početnú rodinu.

— Upozornil som ich — povedal de Luca — že chceš, aby Svätý Otec ako model sedel na vyvýšenom mieste pred oblakom. Stačí, aby on bol spokojný. Budeš pracovať v bibliotéke, kde prijíma hlavy štátov a kde sa konajú súkromné audiencie.

Prišli na námestie sv. Petra. Minuli baziliku a prešli pod ďalšími stredovekými oblúkmi a potom sa stočili do dlhého, dale sa zvažujúceho tunelu. Konečne čierne auto vyplávalo na Belvederské nádvorie.

Dvaja komorníci pomohli im preniesť náradie do výťahu. Potom kamerlengo uviedol ich do malého kabinetu, kde čakal na nich prelát Capavilla, súkromný pápežov sekretár. Capavilla viedol ich dlhou, úzkou a nízkou chodbou a otvoril dvere. A tu zrazu našli sa pred pápežom.

— Vidíte, tu som! — zvolal pápež. Stál pri dverách nízky, zavalitý, celý v bielom, s tými svojimi veľkými ušami a širokým úsmevom; vystrčil ruky akoby na objatie.

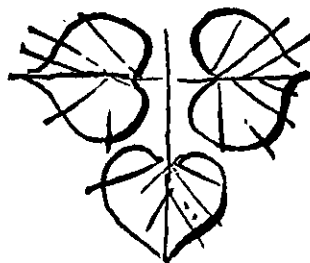
— Dobrý deň, Vaša Svätosť — povedal Manzù a podal pápežovi ruku. Kňaz Giuseppe chcel pokľaknúť a pobožkať prsteň, ale pápež ho rýchlo pozdvihol a po bratský objal.

— Vidím, máte dokonalého sprievodcu — obrátil sa k sochárovi. — A dobre ste spravili, lebo tu je to veľmi komplikované miesto. Ťažko sem vojsť a nie je ľahko odtiaľ vyjsť, najmä ak je človek pápežom.

— Mne to, pravda, nehrozí — odpovedal Manzù.

S. M. RASLAVICKY

(Pokračovanie v budúčísle.)

Ak Boh stvoril tieň, chcel lepšie ukázať hodnotu svetla. Ak je koreň zdravý, strom rastie mocne i medzi skalami. Dobrý človek hľadá zachytiť srdcia iných a dať poznať pravdu.

Pravda a добрota sú ako dve krídla.

Z výrokov Jána XXIII.

V čase môjho pôsobenia na Porači, ako gr. kat. kňaz a duchovný správca tejto farnosti, od 1. januára 1931 až do 31. marca 1946, za fašistického režimu zapojil som sa do protifašistického odboja a z vlastnej iniciatívy tým, že dňa 23. júla 1939 na zábave v Rudňanoch (bol na nej okrem iných prítomný aj sám Fr. Karmašin) strhol som jednému z Nemcov odznak zu. Hackenkreuz a poštiapal som ho.

(Z osobných spomienok o. Dr. Pavla Rusnáka.)

Prítomní Nemci, príslušníci fašistických organizácií ma obklúčili a chceli ma hneď uväzniť. Poračskí mladenci, prítomní na zábave ich však palicami a kameňmi rozohnali a mňa takto z tejto ošemetnej situácie oslobodili.

Pre tento čin bolo na mňa podané trestné oznámenie a bol som súdne stíhaný na Kraj súde v Levoči pre hanobenie cudzieho (Nemeckého) štátu č. j. Tk. III. 712/39-18 a odsúdený na dva týždne väzenia, ale na základe amnestie trest nebol vykonaný.

Okrem toho pre moju ďalšiu činnosť bolo ešte proti mne zavedené ďalšie trestné pokračovanie na Kraj. súde v Levoči pre hanobenie republiky a rozširovanie nepravdivých správ, č. j. Tk. 236/41-22 a odsúdený na trest väzenia troch týždňov podmienene na dva roky.

Nasledovalo disciplinárne pokračovanie na byv. MŠANO, č. j. 43, 224/43-IV., ktoré na základe uvedenej podmienenej trestu trvalo plné dva roky a počas trvania tohto bol mi zastavený plat.

Touto svojou činnosťou upozornil som na seba pracovníkov protifašistického odboja a dostal som sa do styku s Alexandrom Hubom, predsedom revolučného Okr. Nár. Výboru v Spišskej Novej Vsi a inými, ktorí potom dňa 28. aug. 1944, osobne prišli ku mne na Porač a poverili ma organizovaním a prevedením ozbrojeného povstania na Porači. Za tým účelom bol som dávnejšie spojený s kpt. Guľaničom a už v marci 1944 sme sa dohodli, že v prípade ozbrojeného povstania dodá zbrane na Porač.

Hneď potom, na začiatku septembra 1944, Nemci ma internovali na letisku v Sp. N. Vsi spolu s viacerými protifašistickými pracovníkmi, (asi 60-70 ľudí), avšak pre nedostatok dokazov nás všetkých prepustili, ale musel som sa dvakrát týždenne hlásiť na nemeckej Komandatúre v Sp. N. Vsi u majora Eiserta.

Medzi tým, čo som bol internovaný, prišiel na Porač partizánsky oddiel Kvetinského, zdržal sa tam len asi 5-6 dní, a preto som sa s nim nestretol, odišli smerom na Banskú Bystricu. Na Porači ostala len menšia operačná skupina, asi 20 chlapov, a odtiaľ vychádzali na rôzne operácie. S touto skupinou, hoci aj ona sa stále menila a presunovala, ostal som vo styku a spolupracoval som s nimi až do oslobodenia dňa 23. jan. 1945. Veliteľom tejto skupiny bol istý Ivan Pavlovič zo Smolenska.

Pre túto skupinu som vykonával zpravodajskú činnosť, čo sa mi darilo tým viac, že bol som vo spojení s dvomi nemeckými dôstojníkmi, veliteľmi zašľovacej rotu v Rudňanoch, Kpt. Becherom a nadpor. Herwigom, ktorí boli protifašistického zmysľania a od nich som dostával cenné zprávy pre partizánov. Naše zoznanenie ani neopisujem, hoci to bolo veľmi zaujímavé a poučné.

Avšak pri jednej akcii - pomohli sme 6 sovietskym vojakom k úteku zo zajatia - dňa 18. dec. 1944, ukrajinskí a nemeckí SS-áci ma chytili a po celonočnom

vyšetrovaní viedlo ma 6 ozbrojených SS-ákov na pravu, ale na ceste zastavil nás veliteľ SS-ákov a zoberal ma na ďalší výsluch. Vyšetroval ma asi dve hodiny a to tak, že za mnou stál ešte jeden SS-ák a ten pri každej odpovedi na otázku veliteľa uderil ma obuškou po hlave, alebo po krku.

Kpt. Becher a nadpor. Herwig už skôr ma upozornili, že som zapísaný na čiernu listinu a naznačili, čo mi hrozí, súčasne ma poučili a poradili, že v danom prípade ako sa mám brániť. Medzi tým, čo som bol vyšetrovaný, aj oni sa dozvedeli, že som v rukách SS-ákov a zasiahli na moju obranu. Podarilo sa im vyslobodiť ma z tejto situácie a vyvrátili ma priam z pazúrov smrti.

Musím spomenúť ešte jednu dôležitú udalosť. V tom čase, keď som sa mal dvakrát týždenne hlásiť na nemeckej Komandatúre, naskytla sa mi možnosť pozorovať sa okolo chystaných opevnení pri Sp. N. Vsi. Situačný plán opevnení potom s Dr. Ing. Rojkovičom sme spracovali a zakreslili a cestou partizánov odovzdali veliteľstvu ČA. Tak potom ČA mohla tieto opevnenia obchvatom obísť. Bohužiaľ Ing. Rojkoviča Nemci predsa len prichytili pri inej akcii a spolu s piatimi ostatnými ho beštiálne zavraždili. Ja som už len po oslobodení bol zavolaný na identifikáciu jeho mŕtvoly a ostatných.

Uvediem tu ešte malú, ale pre mňa vzácnu epizódu, ktorá sa odohrála u mňa na fare v deň oslobodenia 23. januára 1945. Po uvítaní ČA odišiel som domov. O chvíľu pribehol jeden muž (Barbuš Ján st.) s odkazom veliteľa operačného štábu, že príde ku mne na obed aj so štábnym dôstojníkom. Bol som prekvapený, lebo som to nečakal. O chvíľu skutočne prišli. Posadali okolo stola a hneď rozložili mapy, aby vypracovali ďalší bojový operačný plán. Chcel som odísť s omluvou, že pri takýchto vojenských rozhovoroch moja prítomnosť nie je žiaduca. Veliteľ (podplukovník) chytil ma za rameno a vyzval: Sadnite si! Vy tu môžete ostať. Budem vaše informácie potrebovať. Vy ma nepoznáte, ale ja vás dobre poznám. Na moje prekvapenie vysvetlil mi to. Už v Moskve na hlavnom štábe ma upozornili na vás a požiadal, aby som sa rozhodne u vás zastavil. Požiadal som ho o meno, aby som to zapísal do obecnej kroniky, ale odmietol, že to vraj nie je dôležité, hlavné je: my druzja! Potom sa rozobral operačný plán. Pri otázke presunu delostrelectva sa vyskytli ťažkosti. Požiadal som o slovo a poradil. Môj návrh prijal a potom aj uskutočnil. Zotrvali sme ešte v dlhšom srdečnom rozhovore o rôznych veciach.

V mojich životopisoch som túto epizódu ešte nikdy neuviedol, ale vždy len suché fakty.

Aj teraz som vynechal veľa podrobností, lebo nakoľko nepatria k podstate vecí, ale túto epizódu som uviedol, lebo nemám dôvod, aby som pochyboval o pravdivosti slov tohto podplukovníka a tiež preto, aby som svedčil o skutočnosti a podal dôkaz pravdy.

Hneď po oslobodení 24. jan. 1945, bol som jednomyselne zvolený za predsedu MNV občanmi na Porači. Túto funkciu som vykonával asi 6 (šesť) mesiacov, ale pre úplnú vyčerpanosť a prepracovanosť som sa tejto funkcie vzdal.

Pre túto svoju činnosť bol som navrhnutý na vyznamenanie Radom národného povstania I. triedy, neprijal som to, s odôvodnením, že toto vyznamenanie nezasluhujem len ja sám, ale celá obec. Tento návrh bol prijatý a obec Porač toto vyznamenanie aj dostala, ako partizánska obec.

„Iba jedno je potrebné“ (Lk 10, 42): milovať Boha a bližného (por. Lk 10, 27) a tak spasť svoju dušu. Z toho teda budeme vychádzať: z dejín spásy každej duše. Tú možno zhmutiť do troch okruhových vzťahov: I. Boh, II. Cirkev, III. Svet.

I. Boh

Slová Spasiteľové sú jednoznačné: „Kto uverí a dá sa pokrstiť, bude spasený;“ (Mk 16, 16). Nám ide o spásu. Boh však kladie podmienky. Duša, ktorá sa o spásu uchádza, musí podmienky splniť. Slovom musí veriť. Ale nestačí len uznávať, že je jeden Boh v troch osobách, že Syn Boží sa stal človekom, že Boh je spravodivý, že duša ľudská je nesmrteľná a milosť Božia je na spasenie potrebná: žiada sa od nás, aby sme aj konali. „...viera, ak sa neprejavuje skutkami, je mŕtva...“ (Jak. 2, 17) „Zo skutkov býva človek ospravednený a nie zo samej viery“ (Jak. 2, 24). A v oblasti morálky máme prikázania: hlavné prikázanie, Desatoro Božích prikázaní, Päťoro cirkevných prikázaní. Nejednen z nás snáď povie: „Tvrďa je to reč! Ktože ju môže počúvať?“ (Jn 6–61) Áno, Kristovo učenie je iba pre hrdinské duše, pre šľachetné srdcia. Nie je však nespĺniteľné, akoby sa mnohí chceli vyhovárať. Najväčší z ľudí svoju silu čerpali práve z viery. Vo viere nachádzajú svoje spočinutie aj najmúdrejší. Rozpomätajme sa, že sme videli našich otcov kráčať životom akoby v náručí Boha. A akoby v náručí Boha aj odovzdane zomierali.

Denne konštatujeme, že naša viera je slabá, že na každom kroku má plno nástrach. Vidíme, že mnohí sú k nej ľahostajní, iní ju ľahkomyselne opúšťajú. So zalmistom môžeme volať. „Spas ma, Bože, pretože vody vošli do mojej duše!“ (Z. 68, 1). Treba nám prechovávať bázeň, že do našich duší a do našich dní majú Spasiteľové slová zniesť: „Ale či Syn človeka nájde vieru na zemi, keď príde?“ (Lk 18, 8).

Čo máme konať konkrétne?

1. Ďakovať Bohu za dar viery, za to, že sme sa narodili ako údy všeobecnej Cirkvi.
2. Dbajme, aby sme svoju vieru nezapreli, nezamieňali, nemanipulovali s ňou.
3. Konajme skutky viery. Pamätajme, že u väčšiny strata viery nastala až potom a v dôsledku toho, že nekonali podľa viery.
4. Otázky viery treba študovať, poznávať, chápať. Dnešný svet vyniká vo svetských vedách: či pre kresťana nie je zahľadávať, že v poznaní otázok spásy svojej jedinej duše často neprekročil hranice katechizmu? Prítom súčasná kresťanská filozofia a teológia dosahuje ozaj pozoruhodné výsledky.

Viera nás spája jedinečne s Bohom. Na Vianoce v pastierskom liste sme uvažovali o nešťastí kozmonauta, ktorý stratí spojenie so zemou a o nešťastí človeka na zemi, ktorý stratil kontakt — spojenie s Bohom.

Nežime ako vo sne, nečakajme na zajtra. Už teraz Boh určuje stretnutie s nami. Pripravme mu čestné miesto v našom živote.

II. Cirkev

Cirkev je druhou skutočnosťou, ktorú si každý kresťan — katolík musí vážiť a milovať celým srdcom a celou myslou. Nie je to čisto ľudské zariadenie ani organizácia, ani spoločenstvo. Skladá sa z božského a ľudského prvku. Založil ju Kristus, aby pokračovala v Jeho vykupiteľskom diele. Vedie ju Duch Svätý. V liturgii sprítomňuje a v Eucharistii prechováva sviatosťného Krista. Cirkev práve v liturgii vzdáva Bohu do-donalú chválu. Bolí jej zverené prostriedky, a vo sviatosťoch a pri sprostredkovaní milostí. Písma Svätého a tradícia Cirkvi predstavujú Božie zjavenie. Otázky viery a mravov hodnotíme vysvetľuje učiteľský úrad. Cirkev ako viditeľná spoločnosť má aj úrad spravovania. Niektorí jej členovia, povolani od Boha a poverení Cirkvou, majú moc zastávať určité hierarchické stupne. Biskupi a kňazi majú teda duchovnú moc učiť a viesť, slúžiť Cirkvi a spásu duší.

Je iba jedna Cirkev. Tak vyznávame aj vo Verím — Viruju: „Verím v jednu svätú a apoštolskú Cirkev.“ Už v do-

bách apoštolov boli pokušenia mať viacero cirkví. Svätý Pavol tieto snahy zamietol (1 Kor 1, 12–13).

Aj my, gréckokatolíci, vyznávame jednu a pravú vieru, patríme do jednej a pravej Cirkvi. Náš východný obrad a disciplína túto našu príslušnosť ani v najmenšom neruší.

Všimnime si, že nám Cirkev zovšednela, že sa k nej približujeme iba ako k ľudskému zariadeniu. Že jej predstavených posudzujeme iba čisto z ľudského hľadiska.

1. Dnes, keď oslavujeme najvyšší bod dejín našej spásy, Paschu, zamyslíme sa nad Cirkvou, ktorá je nositeľkou spásnych hodnôt. Zamyslíme sa nad svojím postojom k Cirkvi, nad tým, ako si vážíme svoju príslušnosť k nej. Snažme sa obnoviť a prehliť svoje chápanie Cirkvi, „zduchovníť“ svoj postoj k jej predstaveným. Aj jeden druhého si máme viac vážiť: veď patríme k ľudu Božiemu.

2. Svoj kladný vzťah k Cirkvi vyjadríme vtedy, ak budeme prijímať prostriedky spásy, ktoré má pre nás k dispozícii a ktoré nám núka. Stredobodom nášho duchovného života má byť najsvätejšia Eucharistia, sviatosťný Spasiteľ. — Cirkev je povolana predkladať nám hodnoverné učenie. Či sa oň zaujímate? Či sme horliví pri štúdiu Kristovej náuky, pri jej šírení? Či svojím zlým svedectvom nezmenšujeme účinok Evanjelia?

3. Proti Cirkvi sa možno prehrešiť aj ľahostajnosťou, nedbanlivosťou.

Je potešiteľné a chvályhodné, že si gréckokatolíci v posledných rokoch záujmy svojej Cirkvi prijali ozaj za „svoje“. Mimoriadnu hodnotu a dôležitosť treba pripísať tomu, ak hovoríme o „našej“ Cirkvi, zaujímate sa o „našu“ Cirkev. — Súčasné problémy našej Cirkvi môžeme sledovať v týchto bodoch:

1. Otázka obradu, prirodzene, je po viere na prvom mieste. Je peknou tradíciou našej diecézy, že si všetci vysoko vážíme a milujeme svoj východný obrad.

Z funkcie a cieľov liturgie vyplýva požiadavka, aby sme ju poznali a jej rozumeli, lebo len tak jej venujeme svoju lásku.

2. Organizačnú štruktúru našej Cirkvi treba obnoviť. Každá myseľ, každá ruka je vítaná. Momentálne potrebujeme aj zhovievavosť, nežiadajte, čo za daných podmienok nemožno splniť, buďte aj tu trpezliví, disciplinovaní.

3. Osobné záujmy treba podriadiť záujmom Cirkvi. Iba tak dokážeme svoj dobrý vzťah k nej. Existuje osobná mienka, osobná predstava, osobný vkus na ktorúkoľvek otázku. Tú však treba podriadiť záujmom farnosti. Záujmy farnosti sú nižšieho stupňa ako je záujem diecézy. Tie sa zase podriaďujú záujmom všeobecnej Cirkvi. Konečne, posledným a vlastne aj jediným kritériom je Kristus. V tejto oblasti sa má prejaviť naša duchovná i ľudská zrelosť. Máme chápať vyššie záujmy, svoje predstavy obetovať, disciplinované sa podriaďovať.

Viem, že nte sú vyčerpané všetky súčasné problémy našej Cirkvi. Takrečeno každý náš krok, každé naše slovo mohlo byť rôzne vysvetľované a komentované. Myslíme tu na náš vzťah k odlúčeným bratom.

Táto situácia nás neteší. Máme dobré úmysly, chceme iba spravodlivosť a pravdu — a napriek tomu výsledky sú nepriaznivé. Vieme, že viaceré pokusy nepriniesli očakávané zlepšenie.

Vyzývam preto všetkých gréckokatolíkov, aby tieto otázky prisne odlišovali a aby prisne dbali na verejno-spoločenské normy a záujmy.

O tom, že sa v náš neprospech zmiešavajú dve rozdielne oblasti, som upozornil príslušné orgány. Neznamená to, že gréckokatolícka Cirkev sa vo svojom vzťahu k cirkvi pravoslávnej chce riadiť iba logickými úvahami. Zo srdca si prajeme urovnanie vzťahu. Túžime po vzťahu ekumenickom, bratskom. Vychádzame zo zásad, ktoré sú uznávané na celom svete a ktoré zaručujú trvalosť a úspešnosť vzťahov.

Tieto zásady som vysvetlil aj v liste predstaveným Pravoslávnej cirkvi. Konkrétne sa v súčasnosti nastoľuje požiadavka na spoločné užívanie chrámov. Táto myšlienka sa na

mnohých miestach sveta s duchovným úžitkom realizuje. Aj predstavení gréckokatolíckej cirkvi sa proti tomu nestavajú tam, kde veriaci k tomu dozreli, kde niet iného východiska, kde spoluúčinkovanie chrámu prispeje k pokoji.

Na záver tejto ťažkej otázky vyzývam všetkých gréckokatolíkov k naprostej disciplíne, k bratskej láske, k ochote porozumieť aj partnera. Podľa príkladu Spasiteľovho modlíme sa, „aby všetci jedno boli“ (Jn 17, 21).

III. Svet

Po Bohu a po Cirkvi treba sa nám prizastaviť aj na svojom vzťahu k svetu. Väčšiu časť života sme do neho ponorili, väčšiu časť svojich schopností investujeme do toho, aby sme svet pretvorili. Kristus prišiel na svet, aby vydal svedectvo pravde (Jn 18, 37), aby vykúpil a nie súdil, aby slúžil, a nie aby sa Jemu slúžilo (Jn 3, 17); Mt 20, 28; Mk 10, 45). Apoštolov — Cirkev posielala do sveta: „Choďte do celého sveta a učte všetky národy!“ (Mt 28, 19). Každého z nás zasadil do sveta, a to mnohými väzkami — rodinnými, priateľskými, pracovnými.

Je potrebné, aby sme mali k svetu správny vzťah. Súčasne Cirkev venuje tejto otázke veľkú pozornosť. Vypracováva sa teológia práce, odpočinku, vedy, služby, zábavy, autority atď. Otcovia II. vatikánskeho koncilu vydali rozsiahly dokument Pastoračnú konštitúciu o Cirkvi v súčasnom svete, ktorú každý z nás by mal poznať a podľa nej sa riadiť.

Aj my, gréckokatolíci chceme ochotne svet prijať, objasniť ho, ísť do neho, dávať svetu svedectvo o Kristovi, posväcovať ho a privádzať ku Kristovi.

Vidíme, že sa mnoho zmenilo: Svet i ľudia v ňom. Najlepšie to vedia posúdiť rodičia a starší z porovnania situácie predtým. Mnoho šľachetného, mnoho povzbudzujúceho je v súčasnom svete; mnoho krásneho a mnoho dobrého. Nastolila sa otázka hodnoty človeka, jednoty ľudstva, hľadá sa miesto spoločnosti v ekonómii spásy. Zostávajú však aj naďalej nevyriešené otázky, zostávajú osobné problémy a ťažkosti, problémy a ťažkosti ľudstva.

Nie je možné na tomto mieste vypočítat všetky otázky, ktoré by nás vzhľadom na našu spásu a vzhľadom na svet mohli zaujímať. Potrebovali by sme vypočítat všetky činnosti, všetky aspekty. Predsa však treba pripomenúť:

že všetky kresťanské morálne zásady naďalej platia;

že ľudská osoba je najvyššou hodnotou, my pridáme, že je dieťaťom Božím;

že naša zodpovednosť, závislosť, solidárnosť sa zväčšili; že sa má zväčšiť aj naša láska a jednota;

že služba človeka človeku a spoločnosti je šľachetným poslaním, lebo „čo ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste urobili.“ (Mt 25, 40);

že Cirkev povzbudzuje a zaväzuje aj k občianskym čnostiam: svedomitosti k práci, k úcte k vrchnosti a autorite, k disciplinovanosti, k iniciatíve, k vytrvalosti, k tomu, aby sme osobné dobro obetovali v prospech dobra spoločného.

Spolieham sa na to, že gréckokatolíci sú natoľko ľudsky, morálne i občiansky zrelí, k dokážu v každej situácii rozoznať dobré od zlého, vhodné od nevhodného, správne od nesprávneho.

Tento svoj list mi prichodí zakončiť. Jeho forma, obsah aj úroveň boli diktované situáciou. Snažil som sa hovoriť otvorene a úprimne o všetkých dôležitých veciach, a to v nádeji, že milosť Božia vyvolá vo vašich dušiach echo, ktoré zneje v mojej duši. Nastolené myšlienky si osvojujeme, prehľbujeme ich.

Chcel som sa prihovoriť ku každej vrstve gréckokatolíkov, ku každej skupine, do každej duše som chcel svoj zrak ponoriť i svoje slovo adresovať.

Všetci sme zodpovední: každý na svojom mieste a vo svojej funkcii má dorásť, dozrieť na úlohy a zvládnuť ich. „Dnes, keď začuješ v duši hlas, nezatvrdzuj svoje srdce!“

Hriechom dneška je hriech zanedbávania dobrého. Ide v sprievode ľahostajnosti, podceňovania, pohodlia; uspáva svedomie i skutky. S veľkým dôrazom naň upozorňujeme.

Rozhodujúce sú, to dobre viem, nie moje závery, ale tie, ktoré urobí Duch Svätý a vy, drahí gréckokatolíci, svojim

životom. Všetko závisí od toho, či Kristove myšlienky dokážeme preniesť do svojho osobného, rodinného, farského, diecézneho, cirkevného a konečne celospoločenského života. Ale ani množstvo a ťažkosť úloh, ani zložitost situácie, ani poznanie našej slabosti vás nemôže obrať o pevnú nádej. Pred sebou vidíme vzkrieseného Krista, Krista víťazného.

Na to, aby Spasiteľ vyformoval naše duše i mysle podľa svojich úmyslov, vyprosujem od Trojjediného Boha, Otca, Syna i Ducha Svätého a od našej nebeskej Matky potrebné milosť a prosím všetkých, aby vo svojich modlitbách nezabúdali na duchovné potreby našej diecézy i celej Cirkvi.

O. Ján Hirko, ordinár

Aká je naša zbožnosť?

Človek je stvorením rozumným a slobodným. Má rozum a slobodnú vôľu, preto mal by aj rozumne oslavovať Boha. Oslavovať Pána Boha by malo byť prvotným cieľom každého veriaceho človeka. Avšak čo vidíme? Mnoho výhovoriek pre zaneprázdnenosť, lebo sme pohodlní pre chválu Hospodina.

Srdce človeka udrie 70-krát za jednu minútu, t. j. stotisíc ráz za jeden deň a 40. miliónov za jeden rok. Povedz, koľkokrát z týchto úderov dostane sa Bohu? Počúvaj, čo sa stáva na svete za jednu hodinu? Akési noviny svojho času písali, že za jednu hodinu vyrobí sa približne asi stotisíc ton cukru, za jednu hodinu vyfajčí ľudstvo tabák v cene 45 miliónov korún. Pošta na svete prijme za 1 hodinu 114 tisíc telegramov.

Koľko otčenášov, koľko dobrých skutkov obetujeme Pánu Bohu za hodinu? Málo! Prečo? Lebo sme leniví pre chválu Božiu! Jeden týždeň má 168 hodín. Boh iba jednu hodinu za 168 hodín žiada od teba. Vieš ktorú? V nedeľu, keď hlas zvonu volá ťa do chrámu na sv. liturgiu! A ty tam neideš! Ako by to bolo krásne, ak by každý kresťan išiel v nedeľu na sv. liturgiu. Veď celý týždeň sme zaneprázdnení a v nedeľu namiesto jednej hodiny vieme presedieť v hostinci skoro celý deň a jedna hodina na sv. liturgiu je nám dlhá.

Zanechajme výhovorky a spojme sa s Eucharistiou vo sv. liturgii. Ona nás posilňuje a vedie pre prítomný a budúci život!

P. M. MERVA

2. apríla t. r. uplynul rok, čo sa úradu ordinára grécko-katolíckej cirkvi ujal najd. o. Ján Hirka. Spomínajúc prvé výročie tejto významnej udalosti, prosíme Najvyššieho Veľkňaza, aby žehnal jeho kroky a milosťou sprevádzal jeho apoštolskú činnosť.

Nová svätica

V búrlivých rokoch vo Španielsku vyrástol a rozvinul sa krásny kvet pravej kresťanskej lásky. Mária Soledat (po slovensky Opustená), narodila sa v r. 1826 v Madride, bola dcérou majiteľa malej predajne mlieka. Už od detstva cítila v sebe veľkú lásku k Pánu Bohu a skrze túto aj k svojim spolublížnym. V prostredí revolučného Španielska videla biedu a opustenosť ťažko chorých a starých ľudí. Rozhodla sa týmito venovať celý svoj život. Ako dvadsaťpäťročná zasvätila svoj život službe chorých a opustených starých ľudí. Pre začiatok našla si šesť spolupracovníčok, s ktorými sa pustila do nerovného zápasu s chorobou, biedou a opustenosťou. Nebol to nijako ľahký boj, no každé úsilie a námaha vyvolávali uspokojenie, duševné vyrovnanie u opatrovaných. Veď tí, ktorí boli takmer odsúdení k zániku v biede, chorobe a opustenosti, pocítili anjelský dotyk ozajstnej pomoci i útechy, ktorú im poskytovala Mária Soledat so svojimi spoločníčkami. Dve z nich vysilené prácou zomreli, štyri nemajúc dostatok fyzických i duševných síl, ju opustili. Osamotená neostala bezradne stáť na úspešne započatej ceste realizácie kresťanskej lásky. Práve vtedy, a tam, kde to nikto neočakával, vyžiadala si od vodcu povstalcov, predsedu vtedajšej revolučnej rady vo Valencii, súhlas založiť kláštor, ktorý by sa staral o opustených ranených a chorých v biede umierajúcich. Veliteľ revolúcie bol nadmieru prekvapený prednesenou žiadosťou. Vidiac však v revolučnom meste spústa opustených ranených a chorých, neodolal neochvejnosti prosebnice Márie Soledat a vyhovel jej žiadosti. Mária Soledat našla horlivú a obetavú dušu, s ktorými založila vo Valencii svoj prvý kláštor. Ich obetavosť a starostlivosť o ranených na barikádach bojujúcej Valencie, vynútila si uznanie revolučnej rady.

Semienko čínorodej kresťanskej lásky sa ujalo, vyrástlo a rozvetвило sa. Dnes „Služobnice Márie, opatrovníčky chorých“ sú sústredené na 123 miestach 19 štátov Európy a Ameriky.

Cirkev vysoko ohodnotila výsledky nezištnej a obetavej práce pokornej služobnice Pánovej a z vôle Božej, povýšila Máriu Soledat a Terez Costa 25. januára tohto roku do rangu svätice.

Nám prichodí prosiť sv. Máriu Soledat, aby orodovala za našich chorých a opustených starých ľudí. Prosíme ju, aby nám vyprosila veľa milosti nezištnej, čínorodej kresťanskej lásky v našich srdciach! T. F.

SV. OTEC PAVOL VI. znovu zdôraznil svoje snahy o ukončenie vojny vo Vietname a pri tejto príležitosti pripomenul, že mier je jedným z mien ľudského bratstva.

HLAVA ARMENSKEJ CIRKVI katolíkos Vasgen I. oznámil, že v blízkej dobe navštívi pápeža Pavla VI. Bude to pravdepodobne v máji tohto roku.

KARDINÁL SUENENS sa vrátil z ekumenickej cesty, ktorú vykonal spoločne s hlavou anglikánskej cirkvi arcibiskupom dr. Ramseyom do Spojených štátov. Prehlásil, že atmosféra tohto spoločného úsilia bola veľmi srdečná a všeobecne bolo možné pozorovať túžbu po jednote.

EKUMENICKÝ VÝBOR pre spoločnosť, rozvoj a mier Sodepax sa zide v apríli t. r. v Rakúsku k študijnému zasadaniu o kresťanskej mierovej práci.

NOVÝ KATECHIZMUS vydajú v Taliansku a má v ňom byť použito zručnosti z holandského a nemeckého katechizmu.

KARDINÁL KÖNIG bol vyznamenaný čestným doktorátom, ktorý mu udelila záhrebská teologická fakulta.

V **DANSKU** schválil parlament návrh na počiňovanie protestantských kostolov katolíkom, čo doteraz nebolo možné.

V **ANGLII** má byť do 15 rokov zrušeno okolo 700 anglikánskych kostolov. Niektoré z nich chcú ponúknuť katolíkom.

V **NDR** dostal správca magdeburskej diecézy-komisariátu biskup dr. Rintelen pomocníka v biskupovi-koadjutorovi J. Braunovi.

ANGLIKANSKY PRIMAS arcibiskup dr. Ramsey prehlásil, že anglikáni sa budú snažiť o spoločenstvo, nie však organizačné splynutie s katolíkmi. Vyzdvihol aj ekumenický význam kolegiálneho chápania papežskej autority.

KARDINÁL A. LIENART bol vyznamenaný Veľkým krížom Čestnej légie za svoju odvahu za hitlerovskej okupácie ako aj za svoju činnosť spoločenského významu medzi robotníctvom.

570 ROKOV TRVANIA oslávila v tomto roku bohoslovecká fakulta v poľskom Krakove.

STATISTICKE UDAJE:

Podľa Talianskej misijnej služby (SIM) je teraz na svete 3 miliardy 300 miliónov ľudí: (KN 12/70):

Kresťanov z toho je 1 miliarda 28 miliónov.

Katolíkov je 613 miliónov, protestantov 272 miliónov, pravoslávnych 142 miliónov. —

(Podľa Britannica Book of Year 1963 bolo: kresťanov 916 miliónov, katolíkov 558 mil., protest. 219 mil., pravoslávnych 138 mil., (KN 28/69).

Gréckokatolíkov (katolíkov byzantského obradu) bolo roku 1962 8 197 000 (podľa Oriente Cattolico, 1962). Z nekresťanských náboženstiev je mohamedánov 509 miliónov, hindov 444 mil. a židov 14 mil.

Katolíci sú rozšírení takto: Európa 250 mil., Latinská Amerika 226 mil., Severná Amerika 55 mil., Ázia 47 mil., Afrika 32 mil., Austrália s Océániou 4 milióny. Katolíckych kňazov, reholníkov a sestričiek je 1 750 000. Z toho v Európe 1 mil. 27 tisíc, v Sev. Amerike 360 000, v Latinskej Amerike 195 000, v Ázii 111 000, v Afrike 63 000.

Naozaj: „Kráľovstvo nebeské podobné je horčičnému zrnku...“
Dr. MASTILIAK

EKUMENICKÝ ČIN

Na počiatku tohto roku Synoda Ruskej pravoslávnej cirkvi rozhodla, aby osameli katolíci, ktorí nemajú možnosť obrátiť sa kňaza svojej katolíckej Cirkvi, čo býva obvyklým zjavom, mohli byť pripustení k svätému prijímaniu pri bohoslužbách ruskej pravoslávnej cirkvi. Toto rozhodnutie vyvolalo ostrú odmietavú reakciu zo strany Synody Gréckej cirkvi, ktorá je, ako sa zdá, najmenej pripravená a ochotná k ekumenickému zblíženiu.

(podľa čas. Missi I. M.)

Z NÁŠHO ŽIVOTA

Tohoročné obrady Veľkého týždňa v prešovskej katedrále vykonal najd. Otec biskup dr. V. Hopko za veľmi bohatej účasti prešovského duchovenstva a veriacich. Slovo Božie na Veľký piatok a na Veľkonočnú nedeľu kázal najd. o. ordinár J. Hirka.

V TOMTO ROKU UPLYNIE

- 95 rokov od smrti druhého prešovského biskupa, rodáka z Tvarožca pri Bardejove Jozefa Gaganca (22. dec.)
- 80 rokov od narodenia týchto kňazov nášho biskupstva: o. Ant. Adamkoviča, Teodora Kellö, Alexeja Kubka, Irenaja Mankoviča, Myrona Petrašoviča a Msgr. I. Sedláka, rektora seminára.
- 75 rokov od narodenia o. Jozefa Molčana, prof. Pavla Stulakoviča a D. Zubrického.
- 70 rokov od narodenia o. Eugena Dudinského, Andreja Janočku, Stefana Zimu a Andreja Židišina.
- 65 rokov od kňazskej vysviacky piateho prešovského biskupa dr. Št. Nováka (9. jan.)
- 50 rokov od kňazskej vysviacky o. Ant. Adamkoviča, Št. Beskida, Ed. Guloviča, E. Kellö, J. Molčana a V. Suchého.
- 30 rokov od menovania Vladyku Pavla sídelným biskupom prešovským (17. júla). Predtým bol apošt. administrátorom a tit. biskupom harpazským
- od smrti prešovského apoštola, administrátora po 1. svetovej vojne biskupa dr. D. Nyaradyho (14. apríla).
- 25 rokov od vzniku brnenskej gr. kat. farnosti
- od úmrtia týchto kňazov prešovského biskupstva: o. J. Hal'ka (14. marca), Dezidera Dubayho (7. apríla), Mikuláša Podhajeckého (13. mája) a Viktora Marfáka (4. decembra).

EKUMENIZMUS – CESTA DO EMAÚZ: Carihradský patriarcha Athenagoras v čísle jedného časopisu v Grécku píše: „Rozdelenie z roku 1054, známe ako schizma medzi Západom a Východom, nebolo oficiálne vyhlásené Rímskym Pápežom ani Východnou Synodou: nemalo pôvod v dôvodoch dogmatických, kánonických alebo politických, ale existovalo de facto od okamihu, keď sme automaticky a bez nijakého motívu prestali sa vzájomne milovať a komunikovať – brať účasť na tom istom Kalichu.“

Naozaj, teraz, keď sa obracáme k dobe pred r. 1054, od zrušenia exkomunikácií dňa 7. decembra 1965, tým samým činom sa pýtame sami seba, prečo sa nevraciamy k spoločnému Svätému Kalichu...

Je to krok, ktorý vyžaduje modlitbu a odvahu...

Po prvý raz Kristus prišiel sám zo svojej vôle. Teraz treba, aby sme ho primáli prísť, kráčajúc s Ním spolu, Východ i Západ, do Emaúz k spoločnému „lámaniu chleba“.

Podľa čas. Missi I. M.)

NA MINISTERSTVE KULTÚRY SSR v Bratislave zložili dňa 7. apríla t. r. sľub vernosti Republike nedávno menovaní noví funkcionári Ordinariátu na čele s riaditeľom kancelárie o. Jánom Semanom. Slávnostného aktu zúčastnil sa aj najd. ordinár o. J. Hirka.

BRATISLAVA – 14. marca t. r. v 85. roku svojho života zomrel posilnený sviatosťami chorých tit. kánonik nášho biskupstva, biskupský radca, býv. lektor cirkevného umenia v seminári a dlhoročný riaditeľ Diecézneho obchodu devocionálnymi vld. o. Emil Szuchý. Po pohrebných obradoch 18. marca v Bratislave boli tieto 19. marca prevezené a uložené do zeme prešovského cintorína. Zosnulý pochádzal z Kľušovskej Zábavy pri Bardejove odkiaľ pochádza i jeden z našich tohoročných kandidátov na prijatie kňazského svätenia, študujúci v Litoměřiciach.

PREŠOV – Dňa 3. marca t. r. zišli sa na Ordinariáte naši kňazi, ktorí sa aktívne zúčastnili domáceho i zahraničného odboja pred 25 rokmi. V posolstve, ktoré pri tejto príležitosti vydali sa hrdo hlásiť k živému odkazu veľkého boja za slobodu našich národov i k uvedomelej budovateľsko-mierovej práci v prospech a blaho ľudu celej našej vlasti.

SUMIAC – v tejto našej najrozsiahlejšej a duchovne sľubne kvitnúcej pohronskej farnosti sa na tohoročné sviatky Vzkriesenia ozaaj veľmi dôstojne pripravili duchovnou obrodou, ktorú viedol neúnavný duchovný správca farnosti o. Št. Havrilla. Odtiaľ je aj naša snímka. Patril by pod ňu text: Pred posným krížom.

K vašim listom

L. Š. – Ďakujeme za snímky zo svätenia páschy vo Vašej farnosti. Došli však veľmi pozde po uzávierke.

L. Š. – Otázky pôstu, pôstnej disciplíny a s tým súvisiace problémy Vám iste veľmi ochotne pomôže vyriešiť Váš zповедník, alebo miestny kňaz.

J. O. – Odpoveď na Vašu otázku sme vybrali z nedávno vydanej knihy M. Quoista: Medzi človekom a Bohom, str. 146, kde autor píše: „Pri vzkriesení bude tvoje telo premenené v takej miere, akou Božie svetlo preniklo tvoju dušu. Musíš sa starať o svet, budovať ho svojou najdokonalejšou a najkrajšou prácou, ale pamätaj, že svet je hmota a že od teba očakáva dušu. Pri vzkriesení bude tvorstvo krásne technickou dokonalosťou, génom umenia, ale predovšetkým a hlavne láskou, zasiatou všetkými tými, ktorí ho dovršovali.“

Nepodpísaná žiacka z Prešova nám napísala, že doma v rodnej obci nemá možnosť zúčastňovať sa sv. služby Božej. Škoda, že neuviedla miesto. Je to iste chvályhodný záujem, ale nepatri do našej kompetencie. S tým sa treba obrátiť na Ordinariát.

J. N. – Vaše uznanie pre náš kalendár a časopis úprimne nás teší. Ďakujeme zaň i za Vašu horlivú propagáciu.

B. K. – Čo znamená skratka CSsR? Je to označenie príslušníkov kongregácie redemptoristov. (Congregatio Sanctissimi Redemptoris.)

Toto dvojčíslo vychádza v rozšírenom rozsahu za zvýšenú cenu. Do tlače bolo odovzdané dňa 8. apríla t. r.

Red.

Pán a učenici z Emauz

V nedeľu, v ktorú náš Pán vstal z mŕtvych, šli dvaja jeho učenici do dedinky, ktorá sa volala Emauzy. Ako všetci učenici aj oni boli smutní a cestou nehovorili o ničom inom, než o smrti Krista Pána. Tu znenazdania sa k nim priblížil sám Pán a pýtal sa ich, prečo sú tak smutní a začal s nimi rozprávať. Učenici Ho však nepoznali. Rozprávali mu o ukrižovaní svojho Majstra, o prázdnom hrobe aj o anjelovi, ktorý povedal ženám, že Kristus vstal z mŕtvych. Z ich reči však bolo vidieť, že tomu neverili. Pán im vykládal sv. Písmo a až vtedy pochopili, prečo musel trpieť a zomrieť. Tak došli do Emauz. Pozvali Ho k sebe do domu. Poznali ho však až vtedy keď lámal a podával im chlieb.

(Z knihy L. Pokorného: **První čtení**, vyd. v Prahe 1969)

Malý svätec zmieruje

Raz sa dvaja jeho spolužiaci v škole prudko pohádali. Spor sa vyostřil tak, že sa až vyzvali na súboj kameňmi. Dominik všemožným spôsobom sa usiloval presvedčiť ich, aby zanechali súboj. Vysvetľoval im, že tu ide o veľké nebezpečenstvo na tele i na duši. Napísal jednému i druhému listok a hrozil im tým, že vec oznámi rodičom a profesorovi. No všetko bolo márne. Dominika to nesmierne trápilo. Chcel stoť čo stoť prekaziť súboj, no nevedel ako. Prosil Boha, aby ho osvietil. A tu mu Boh vnukol prekvapujúci spôsob.

Počkal ich na ceste zo školy, a keď boli sami vravel im:

— Keď už tak tvrdohlavo nástojíte na svojom hriechnom úmysle, prosím vás, prijmite aspoň jednu moju podmienku.

— Prijímame ju, len nech nám neprekazí súboj.

— Moja podmienka nie je na prekážku súboja.

— Aká je to podmienka?

— Povieť vám ju až na mieste súboja.

— Ty nás chceš mať za bláznov, alebo nám pripravuješ nejakú prekážku.

— Nie, nechcem vás mať za bláznov, buďte istí.

— Hádám chceš zavolať niekoho?

— Mal by som to urobiť, ale to neurobím. Poďte, ja budem stále s vami. Len aj vy mi dodržte dané slovo.

Osa protivníci mu to prisľúbili. Nato sa odobrli všetci traja na lúky zvané Cittadella, kde stojí teraz kostol sv. Barbory. Tam mal byť súboj. Nenávisť obidvoch bola taká veľká, že Sávio iba s ťažkosťou mohol zabrániť, aby sa už po ceste nedali do bitky.

Keď prišli na miesto, Sávio ich nechal, aby sa postavili na istú vzdialenosť od seba. Každý z nich mal pripravených päť kameňov. Keď ich už mali v rukách, Dominik si stal do stredu a vravel:

— Prv než by ste začali súboj, chcem, aby ste splnili podmienku, ktorú ste prijali.

Keď to povedal, vytiahol malý krížik a držiak ho vysoko v ruke, zvolal:

— Chcem, aby každý z vás pozrel na tohto Ukrižovaného. Potom nech hodí prvý kameň do mňa a vysloví jasným hlasom tieto slová: Ježiš Kristus nevinný zomrel na kríži, odpustiť tým, ktorí ho ukrižovali. Ja hriešnik však ho chcem ťažko uraziť.

Keď to dopovedal, šiel k tomu rozzúrenejšiemu, kľakol si pred ním a vravel:

— Prvý kameň do mňa! Hod' ho do mojej hlavy!

Tento, neočakávajúci takýto návrh, celý prekvapený odpovedal:

— Nie, nikdy! Ja nemám nič proti tebe a sám by som ťa bránil, keby ťa niekto urazil.

Nato Dominik bežal k druhému spolužiakovi a urobil to isté. Aj tento sa zachvel a vravel mu, že je jeho priateľ a za nič na svete by mu nechcel ublížiť.

Dominik potom vstal a pohnutým hlasom vravel:

— Ako? Vy obidvaja ste ochotní vystaviť sa aj ťažkému nebezpečenstvu, aby ste bránili mňa, ktorý som iba biedne stvorenie, a nie ste v stave vzájomne si odpustiť urážky pre spásu vlastnej duše?

Keď to povedal, zamĺkol, držiak stále vysoko svoj krížik.

Pri pohľade na tento zjav lásky a odvahy obaja protivníci boli premožení. Plní zahanbenia a ľútosť priblížili sa k Dominikovi a na znak odpustenia podali si ruky. Potom vrátili sa do mesta a na radu Dominikovu sa vyspovedali.

Dominik o veci nikomu ani len nemukol. Bola by ostala navždy utajená, keby ju neboli viac ráz vyrozprávali sami dvaja spolužiaci, bývalí protivníci.

K strážnemu anjelovi

„Najvyšší Pán... dal o tebe rozkaz anjelom svojim, by na všetkých cestách tvojich chránil teba.“ (Žalm 90, 11–12.)

Svätý Anjel strážca: verný môj priateľu, Ty od dobrotivého nebeského Boha Otca na dobu môjho zemského putovania pridelený mne spoločníku a spolucestujúci môj druhu, prijmi moju najúprimnejšiu vďaku za všetku svoju horlivosť, lásku a starostlivosť, s akou si doteraz hájil večné blaho mojej nesmrteľnej duše. Bud' aj naďalej mojim účinným ochrancom, láskavým sprostredkovateľom mojich pokorných modlitieb u Trónu Božieho. So svojou nadprirodzenou mocou, ktorú si od Všemohúceho P. Boha dostal, opatruj dušu a telo moje od každého nebezpečenstva. Doved' ma k víťazstvu vo všetkých pokušeniach hriešnych, aby som žiadnemu nepodľahol. Vypros mi onú veľkú milosť: na pútnickej ceste pozemského života kráčať vždycky v bohobojnosti a v prítomnosti vševedúceho a vševidiaceho Boha, aby som zachoval svoje srdce v čistote a v nevinnosti. Pričiň sa láskavo, aby som bol vždy bedlivý a opatrný a nikdy ani svojimi slovami, ani svojimi skutkami nepoškodil, duševne neubližoval žiadneho z tých najmenších, ktorí vyznávajú drahého nášho Spasiteľa. Stoj pri mne a posilňuj ma, keď ma mučí kríž a trápia bolesti. Posilňuj ma zvlášť v poslednom boji a priveď moju dušu pred spravodlivý a milosrdný súd Boží čistú a nepoškvrnenú.

prel. M. M. Dávid.

V každom čísle sa na tejto stránke Slova stretávame s nejakou epizodou zo života malého svätca — sv. Dominika Savia. V dnešnom čísle Vám okrem článku uverejňujeme aj obrázok nášho malého svätca. Poslal nám ho o. J. Ďurkán. Iste vám priblíži sv. Dominika aj po stránke vonkajšieho zjavu. Kiež by ste si ho obľúbili a aj vy kráčali cestou jeho dobroty, poslušnosti a zbožnosti!

POVEĽKONOČNÁ

Po koľký raz
so ženami mironosicami
chceme ho nájsť?
A on nad ránom vstal
smrť prekonali,
Boh Syn a náš Pán.
Ponáhľa sa k nám...!
Christos vozkres!
Naozaj zmŕtvýchvstal!
Úžas. Tajomstvo. Sláva.
To nie klebeta, správa
poplašná. Pravda to, istá
Kdeže nás postrelol?
Na akej ceste?
A v akej chvíli?
A akých? Akých?

M. F.

KNIHY

Z novínok nakladateľstva VYŠEHRAD (Praha 2, Karlovo nám. 5) upozorňujeme na nové vydania známych diel ako Marschalov príbeh otca Smita Plná slávy. Vychádza už v 2. vydaní ako aj vynikajúci Vlastný životopis Otca vlasti Karla IV. Slavný román kat. francúzskeho spisovateľa veľkého sociálneho citenia L. Bloya: Chudobná žena vyšiel v preklade J. Heyduka. V prvom vydaní vydali pozoruhodnú a pútavú knihu: Kennedyové. Jej autorom je J. Volek. Pútavé postrehy o dvoch významných reprezentantoch dnešnej Ameriky zavraždených bratov Kennedyovcov dopĺňa bohatý fotografický materiál.

SVETOVÉ INSITNÉ UMENIE od Š. Tkáča vyd. nakladateľstvo Pallas v knižnici priateľov výtvarného umenia. Str. 93. 56 reprodukcii Cena 28 Kčs. Informatívna a prehľadná kniha o tvorcach tzv. naivného umenia.

STYLISTIKA SLOV. JAZYKA od J. Mistríka. Vyd. SPN. Str. 424. Cena 39 Kčs. Učebnica určená poslucháčom vysokých škôl a všetkým ktorí pracujú v oblasti slovesnej tvorby. Tiež pre kazateľov a duchovných rečníkov. Ukazuje na bohatstvo vyjadrovacích prostriedkov a výrazových možností slov. jazyka.

Cestou úprimnej pokory

Náš Spasiteľ, na otázku apoštolov: „Kto je asi najväčší v Kráľovstve nebeskom“ (Mat. 18, 1), zavolať k sebe chlapčeka a poredal: „Veru hovorím vám, ak sa neobráťíte a nebudete ako deti, nevojíte do Kráľovstva nebeského. Ktokoľvek sa teda poníži ako toto dieťa, ten je najväčší v Kráľovstve nebeskom“ (Mat. 18, 3-4).

Na tomto obraze priklade sám Boží Syn poukazuje na potrebu pokory, poníženosti ako podmienku pre vstup do Jeho kráľovstva. Ani o jednej cnosti nekázal tak dôrazne, ako práve o pokore. Sám Jeho život je samá pokora a poníženosť: „Učte sa odo mňa, lebo som tichý a pokorný srdcom“ (Mat 11, 29). A prečo sa tak ponížil? Lebo nám chcel byť príkladom a vzorom.

Veľkú pokoru preukázal pohanský stotník v Kafarnaume, keď Spasiteľovi povedal: „Pane, nie som hodný, aby si vošiel pod moju strechu...“ (Mat. 8, 8). Poučenie, veľmi vzácne pre nás. Pokorný si nikdy nedrží za lepšieho od iných, ale váži si iných viac, než seba (Fil. 2, 3). Nehovori o chybách iných a nehľadá prvé miesta (Luk. 14, 8). Raduje sa, keď je nepovšimnutý, alebo ponížený, Vie, že raz za to bude od Boha povýšený (Luk. 14, 11). Tak robil aj colník v chráme (Luk. 18, 13). Pokora je potrebná k spaseniu, lebo Boh len poníženým dáva svoju milosť (Mat. 5, 3).

Pokora predpokladá správne a pravdivé poznanie seba samého, aby sme podľa pravdy a podľa skutočnej hodnoty, vedeli oceniť seba samého. Pokora krotí túžbu po cti a sláve. Chráni nás od záhuby a vedie nás po ceste k spaseniu. Lebo „Boh sa pyšným protiví, ale pokorným dáva svoju milosť“ (1 Petr. 5, 5).

O. FRANTIŠEK DANCÁK

Žiadame našich hudobníkov, zvlášť komponistov a dirigentov, profesionálov i amatérov, ktorí poznajú spevy, melódie nášho východného obradu, aby láskavo ponúkli svoje služby. Ide nám o znovovytvorenie „Prostopinía“ a iných chorálnych spevov, aby bolo jednotné, tvorilo základ pre ďalšie zveľadovanie nášho krásneho cirkevného spevu.

Prosíme záujemcov, ochotných spolupracovať v tejto oblasti, aby láskavo oznámili svoje adresy redakcii nášho časopisu.

Kultúrne rozhľady

V PRAŽSKOM CHRÁME SV. JAKUBA predviedol na veľkonočné sviatky tamojší chrámový zbor sv. omšu C dur opus č. 86 L. van Beethovena k ucteniu pamiatky 200. výročia skladateľových narodenín.

BÁSNIK O JÁN ĎURKA-SILAN navštívil v marci t. r. bohoslovcov pražskej CBM fakulty, pobočky v Olomouci, kde prednášal o svojej básnickej tvorbe. Pri tejto príležitosti recitovali olomouckí bohoslovci ukážky z jeho poézie.

PRVÝM NOSITEĽOM CENY R. GUARDINIHO, založenej pri Katolíckej akadémii v Mníchove stal sa najvýznamnejší súčasný teológ K. Rahner. ZNÁMY ČESKÝ KAT. PUBLICISTA J. PAPICA, zaslužilý priekopník „Apoštolátu sv. Cyrika a Metoda“ zomrel vo februári t. r.

KNIHA O EUROPSKEJ GOTIKE vyšla vo viedenskom nakladateľstve A. Schrolla. Autorom tejto pozoruhodnej a najobsiahlejšej publikácie o európskej gotike je H. Busch.

ZASLUŽILÝ PREKLADATEĽ O. ANDREJ LIPKA zomrel vo veku 49 rokov zdolaný zákernou chorobou na Bielu sobotu t. r. Pochovaný bol vo svojej rodnej obci Tulčiku v deň 25. výročia svojej kňazskej vysviacky 31. marca t. r. Svojho času okrem iného preložil do slovenčiny známe dielo poprednej bojovníčky za mier prof. Fassbinderovej o sv. matke Monike.

SLOVO — časopis gréckokatolíkov. Vychádza dva razy mesačne. Redakcia a administrácia Košice, Moysesova 50. Vydáva Spolok sv. Vojtecha v Trnave v CN. Rediguje dr. Emil Korba s red. radou. Zodp. red. prof. L. Hučko. Uzavierka čísla je vždy 10. a 25. v mesiaci pre nasledujúce číslo. Neobjednané rukopisy nevraciam. Tlačia Dukelské tlačiarne, n. p., Prešov. Pov. SÚTI č. 245/69-sekr. z 20. VI. 1969. Rozširuje Poštová novinová služba. Objednávky do zahraničia prijíma Ústredná expedícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo nám. 48.